

Türkiye'de Bankacılık Sektörü

1960-2016

Bu çalışma, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye İstatistik Kurumu, Sermaye Piyasası Kurumu, Bankalararası Kart Merkezi,, SNL ile Türkiye Bankalar Birliđi tarafından yayımlanan veriler baz alınarak hazırlanmıştır.

Türkiye Bankalar Birliđi, bu çalışmada yer alan bilgilerin yanlışsız olması için gerekli özeni göstermiş olmakla birlikte, bu konuda herhangi bir sorumluluk üstlenmez.

Aksi belirtilmediği durumlarda veriler; mevduat, kalkınma ve yatırım bankalarını kapsamaktadır.

Bu çalışma, araştırmacıların Türkiye Bankacılık Sektöründeki gelişmeleri izlemesi ve değerlendirmesi amacıyla hazırlanmıştır. Düzenli olarak yıllık bazda güncellenecektir.

Görüş ve önerilerinizin TBB'ne iletilmesi, çalışmanın geliştirilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Görüş ve önerileriniz için:

Emre Alpan İnan, emre.inan@tbb.org.tr,

0212 282 09 73

Ümit Ünsal, umit.unsal@tbb.org.tr,

0212 282 09 73

Son güncelleme tarihi: Haziran 2017

İçindekiler

- Genel Bilgiler
- Bilanço Göstergeleri
- Seçilmiş Göstergeler
- Gelir / Gider Göstergeleri
- Uluslararası Karşılaştırmalar

Genel Bilgiler

Türkiye’de Bankacılık Sektörü

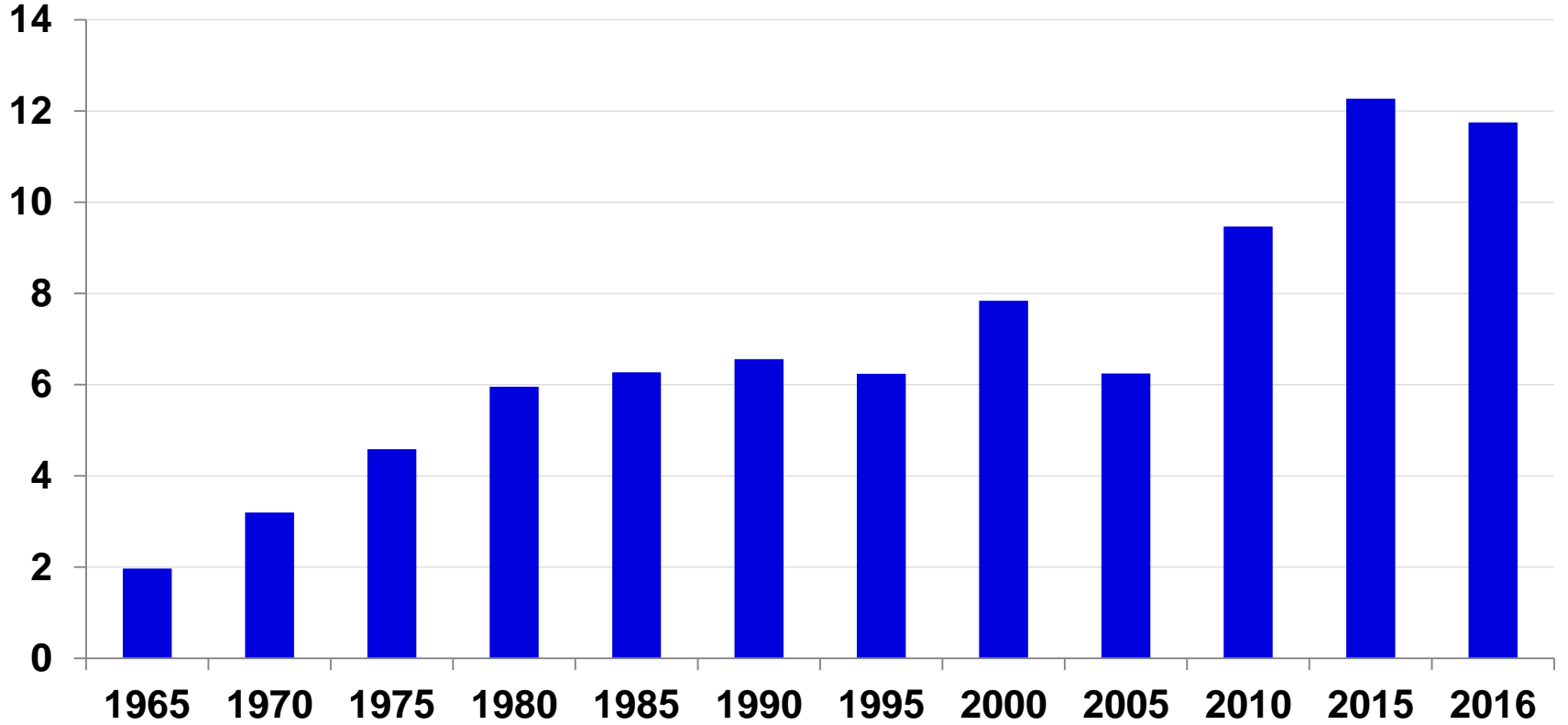
- Bankacılık sektöründe Aralık 2016 itibariyle 34 adet mevduat, 13 adet kalkınma ve yatırım, 5 adet katılım bankası olmak üzere toplam 52 banka bulunmaktadır. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’na göre:
- Mevduat bankası: Kendi nam ve hesabına mevduat kabul etmek ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurtdışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye’deki şubelerini,
- Katılım bankası: Özel cari ve katılma hesapları yoluyla fon toplamak ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye’deki şubelerini,
- Kalkınma ve yatırım bankası: Mevduat veya katılım fonu kabul etme dışında; kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren ve/veya özel kanunlarla kendilerine verilen görevleri yerine getiren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye’deki şubelerini ifade etmektedir.

Banka Sayısı

	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Mevduat Bankaları	51	46	44	40	40	47	56	55	61	34	32	34	34
Kamusal Sermayeli	14	12	12	12	12	12	8	5	4	3	3	3	3
Özel Sermayeli	20	23	22	23	24	20	25	32	28	17	11	9	9
Yabancı Sermayeli	5	5	5	5	4	15	23	18	18	13	17	21	21
Mahalli	12	6	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tas.Mev.Sig.Fonu. Devr.	-	-	-	-	-	-	-	-	11	1	1	1	1
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	0	2	2	2	3	3	10	13	18	13	13	13	13
Katılım Bankaları	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	5	5
TOPLAM	51	48	46	42	43	50	66	68	79	51	49	52	52

Kaynak: BDDK

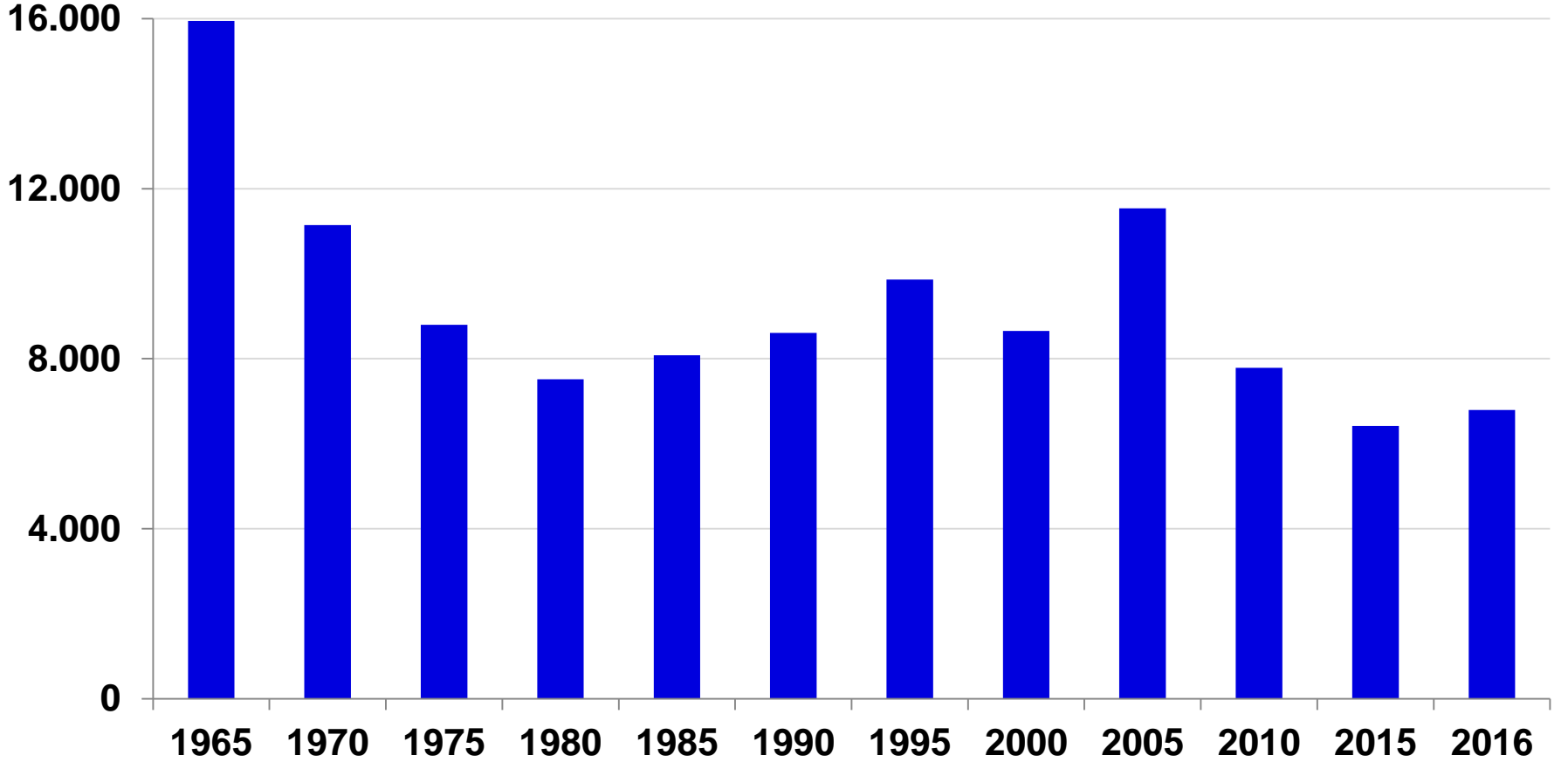
Şube Sayısı (Bin)

Katılım bankaları dahil edilmiştir.

Kaynak: BDDK

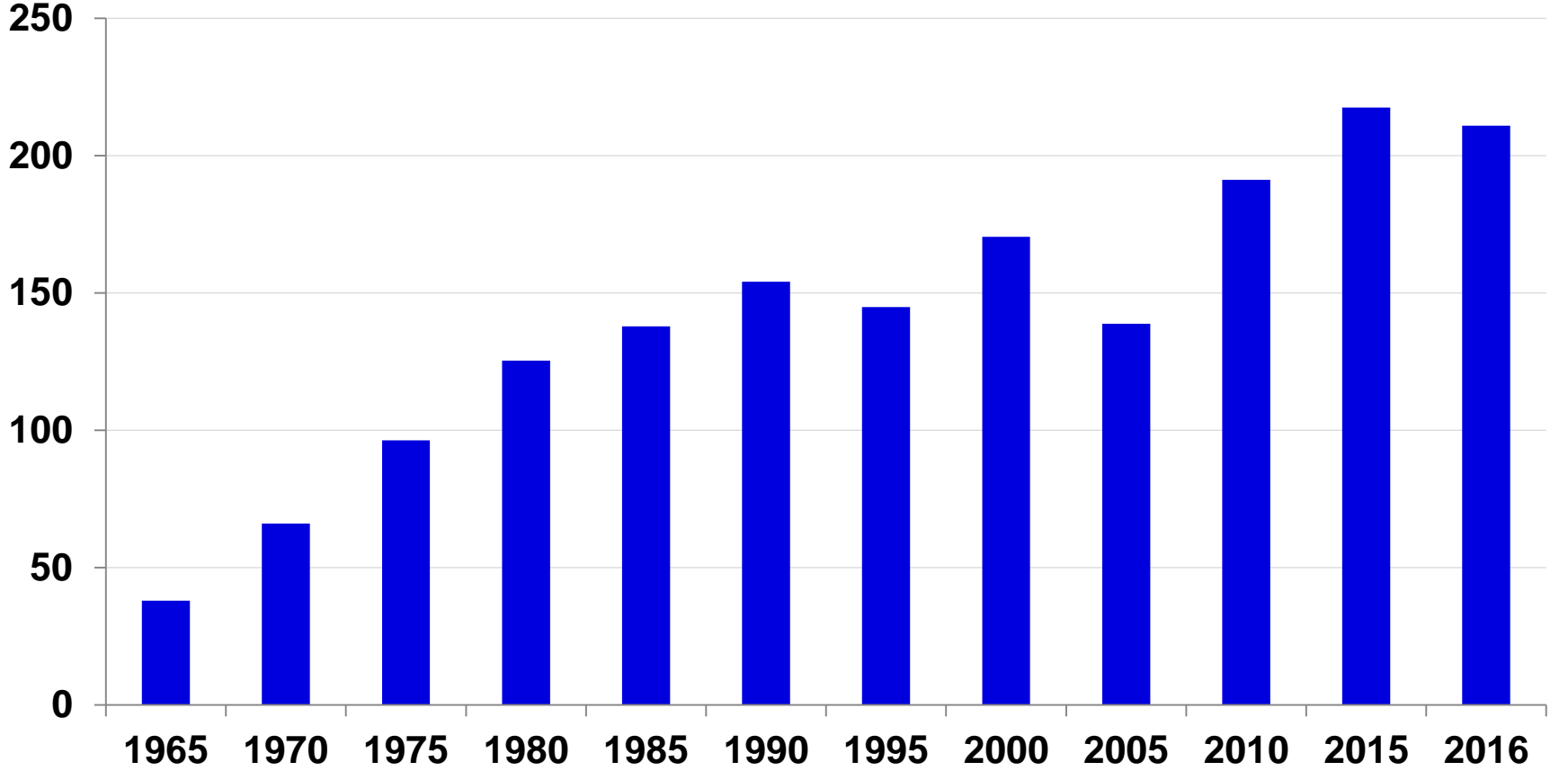
Şube Başına Ortalama Nüfus (Kişi)

Kaynak: TÜİK, TBB

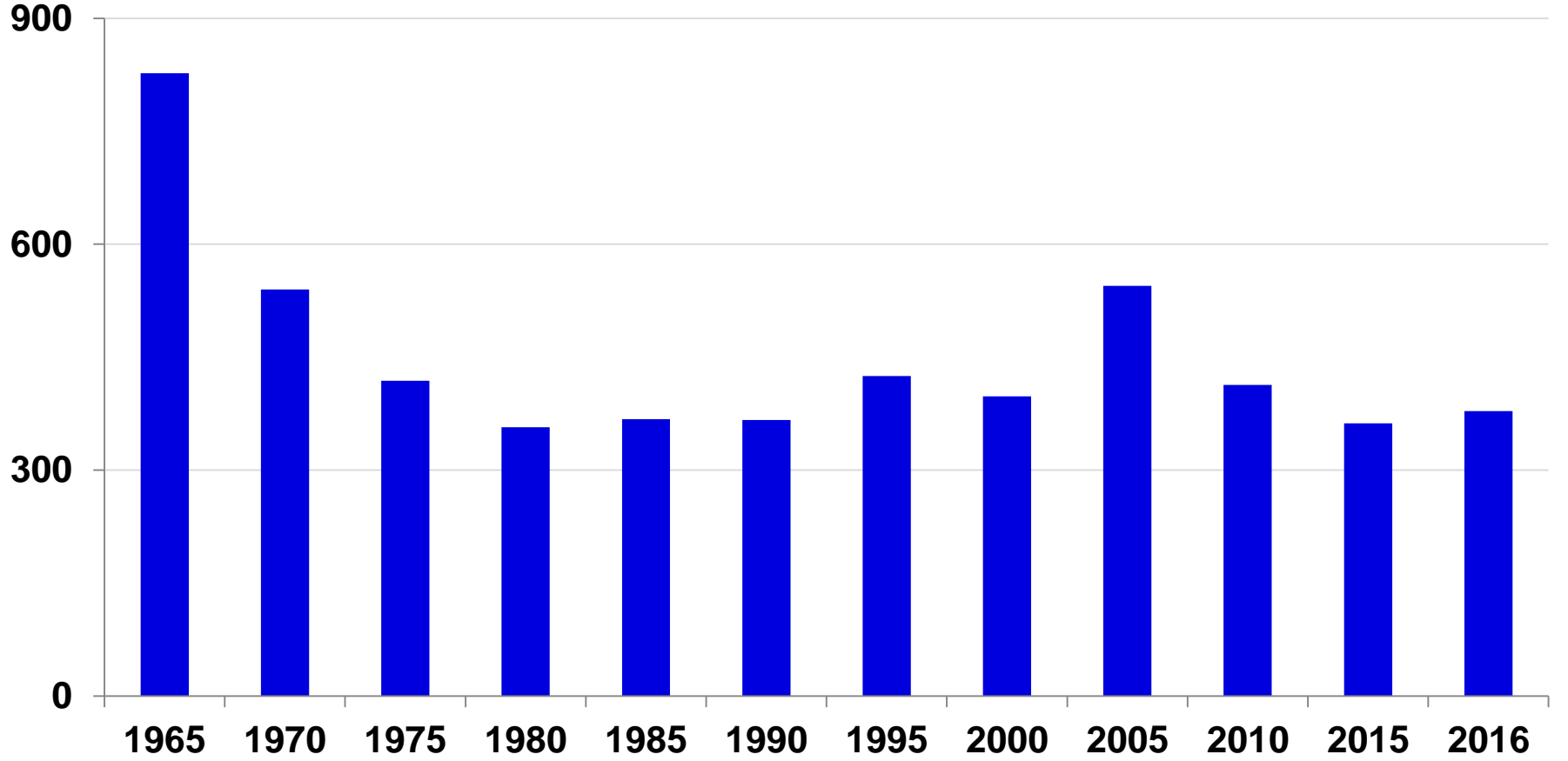
Personel Sayısı (Bin)

Katılım bankaları dahil edilmiştir.

Kaynak: BDDK

Personel Başına Ortalama Nüfus (Kişi)

Kaynak: TÜİK, TBB

Kadın / Erkek Çalışan Oranı (Yüzde)

	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Kadın	25	32	35	35	33	35	37	41	47	50	51	51
Erkek	75	68	65	65	67	65	63	59	53	50	49	49

Kaynak: TBB

Sermaye Yapısı (Ödenmiş sermaye bazında, yüzde)

		2007	2010	2015	2016
Halka Arz Edilen		15,4	16,2	13,6	12,5
Halka Arz Edilmeyen	Yerleşik	57,2	56,2	53,4	52
	Yerleşik Olmayan	27,4	27,7	33	35,5

Kaynak: TBB

ATM, POS, Banka Kartı ve Kredi Kartı Sayısı

	2002	2005	2010	2015	2016
ATM (Bin adet)	12	15	28	48	48
POS (Bin adet)	496	1.141	1.824	2.158	1.746
Banka Kartı (Bin adet)	35.057	48.243	69.917	112.384	117.012
İşlem Hacmi (Milyon TL)	-	-	217.064	494.642	580.274
İşlem Hacmi / Gsyh (yüzde)	-	-	18,7	21,2	22,4
Kredi Kartı (Bin adet)	15.705	29.978	46.956	58.215	58.795
İşlem Hacmi (Milyon TL)	-	-	217.648	546.086	601.688
İşlem Hacmi / Gsyh (yüzde)	-	-	18,8	23,4	23,2

Kaynak: BKM

İnternet Bankacılığı Kullanan Kişi Sayısı ve Toplam İşlem Hacmi

	2005	2010	2015	2016
Aktif Müşteri Sayısı (Milyon)	3,2	6,7	16,2	20,4
İşlem Hacmi (Milyar TL)	287	1.030	2.920	3.728
İşlem Hacmi/Gsyh (yüzde)	43	89	125	144

*Aktif müşteri sayısı: Son bir yıl içinde en az bir kez sisteme giriş yapmış müşteri sayısı.

Kaynak: TBB

Yoğunlaşma

	2005	2010	2015	2016
İlk beş banka*	63	63	58	57
İlk on banka*	85	87	85	85

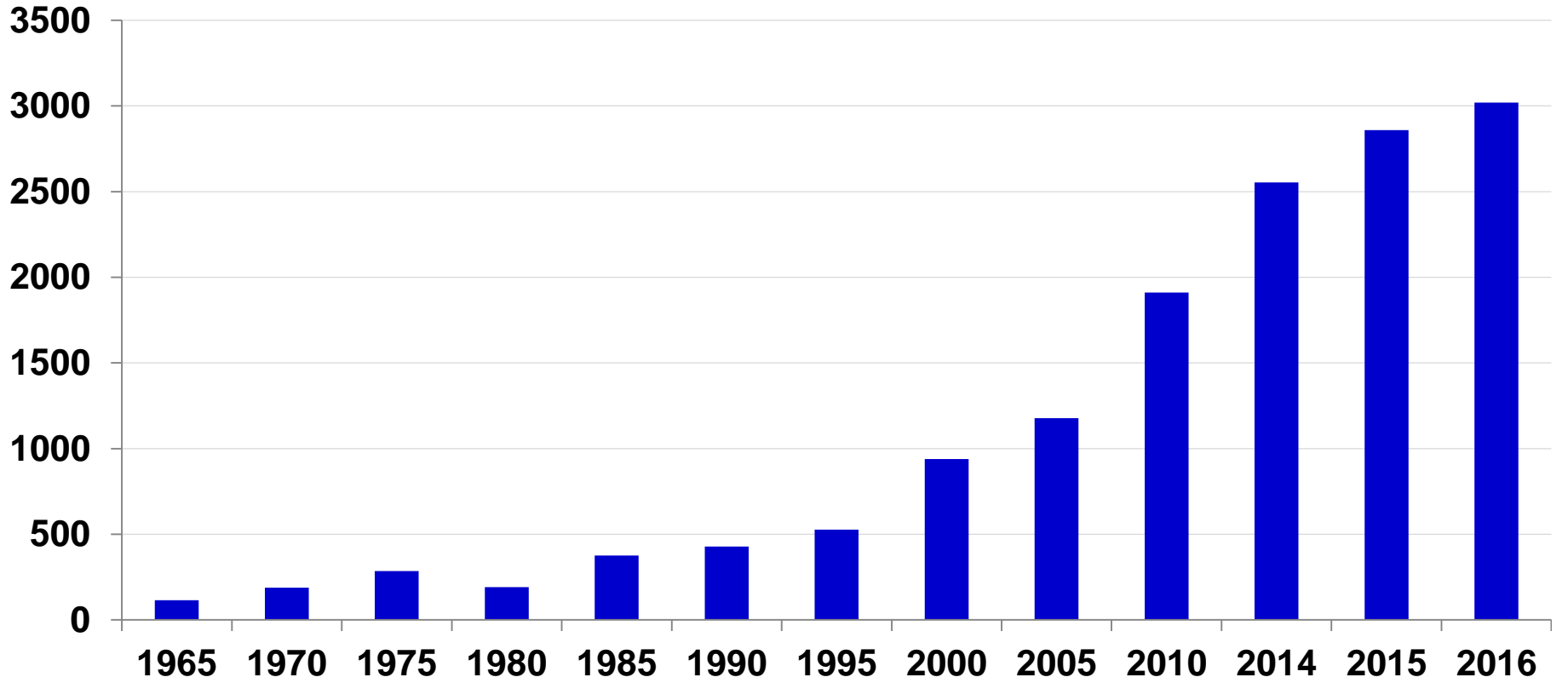
*Aktif bazında.

Kaynak: TBB

Bilanço Göstergeleri

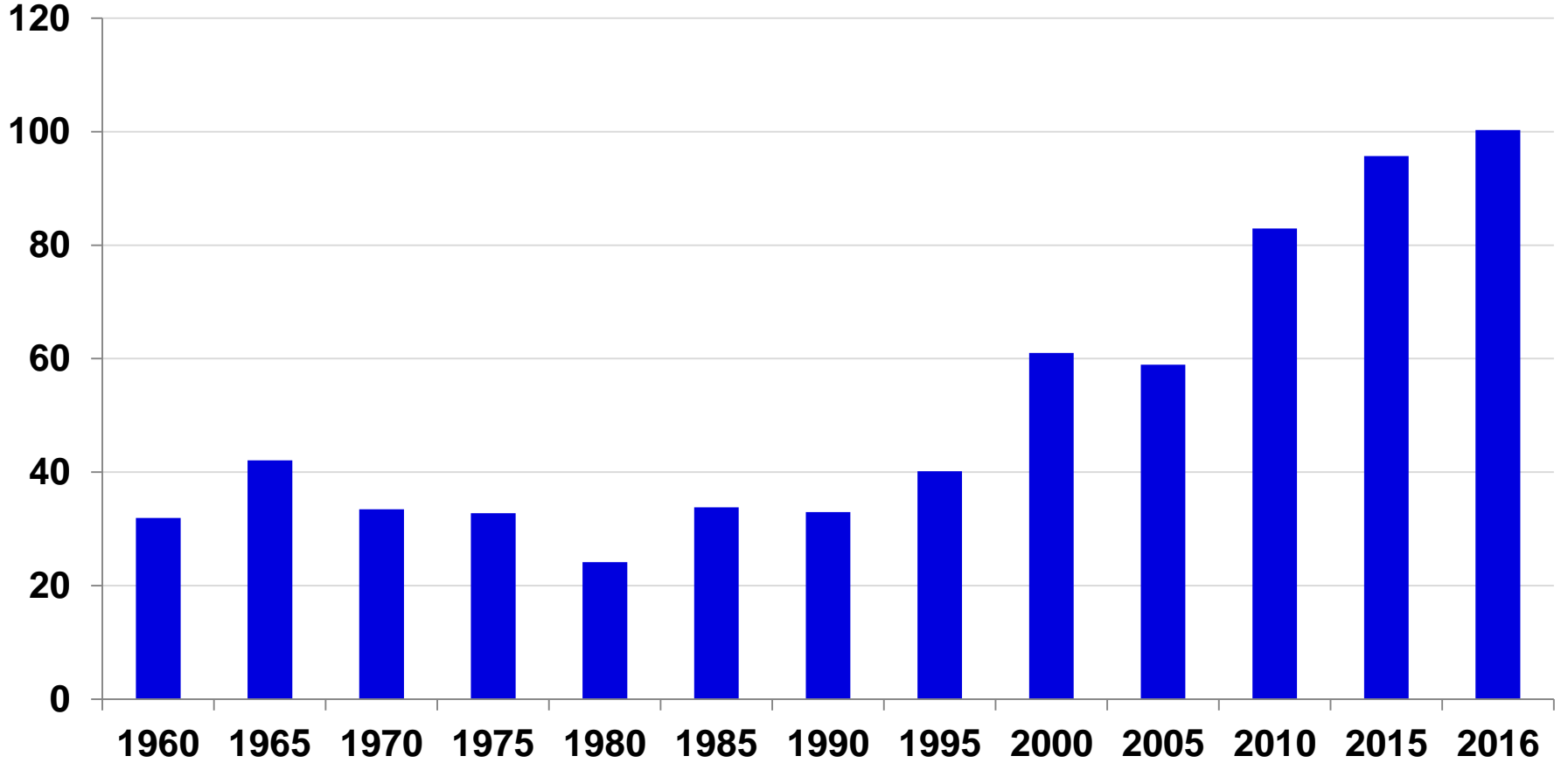

Toplam Aktifler (Sabit fiyatlarla 1964=100)

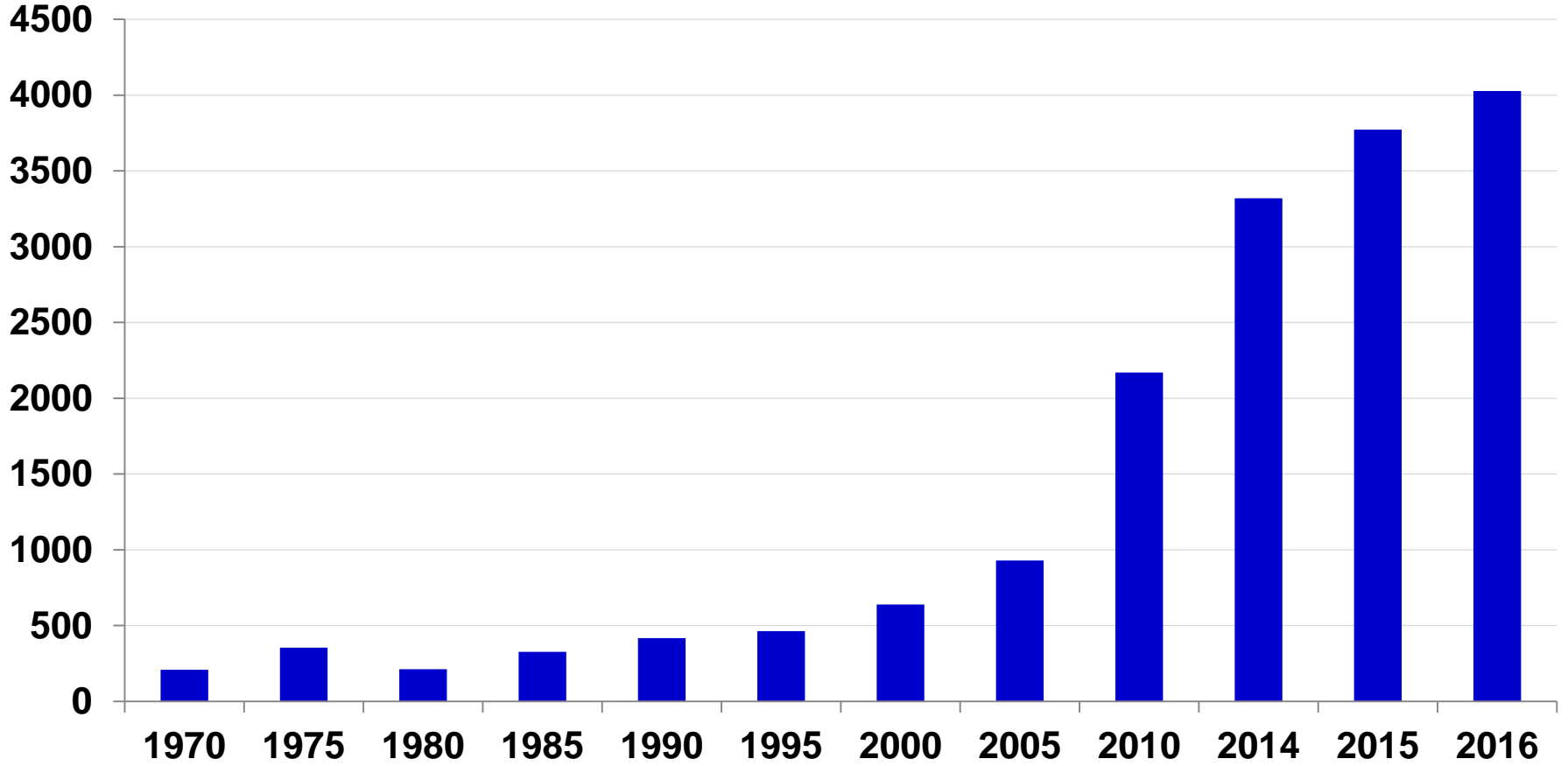
Kaynak: BDDK, TBB

Toplam Aktifler (Gsyh'ye oran)

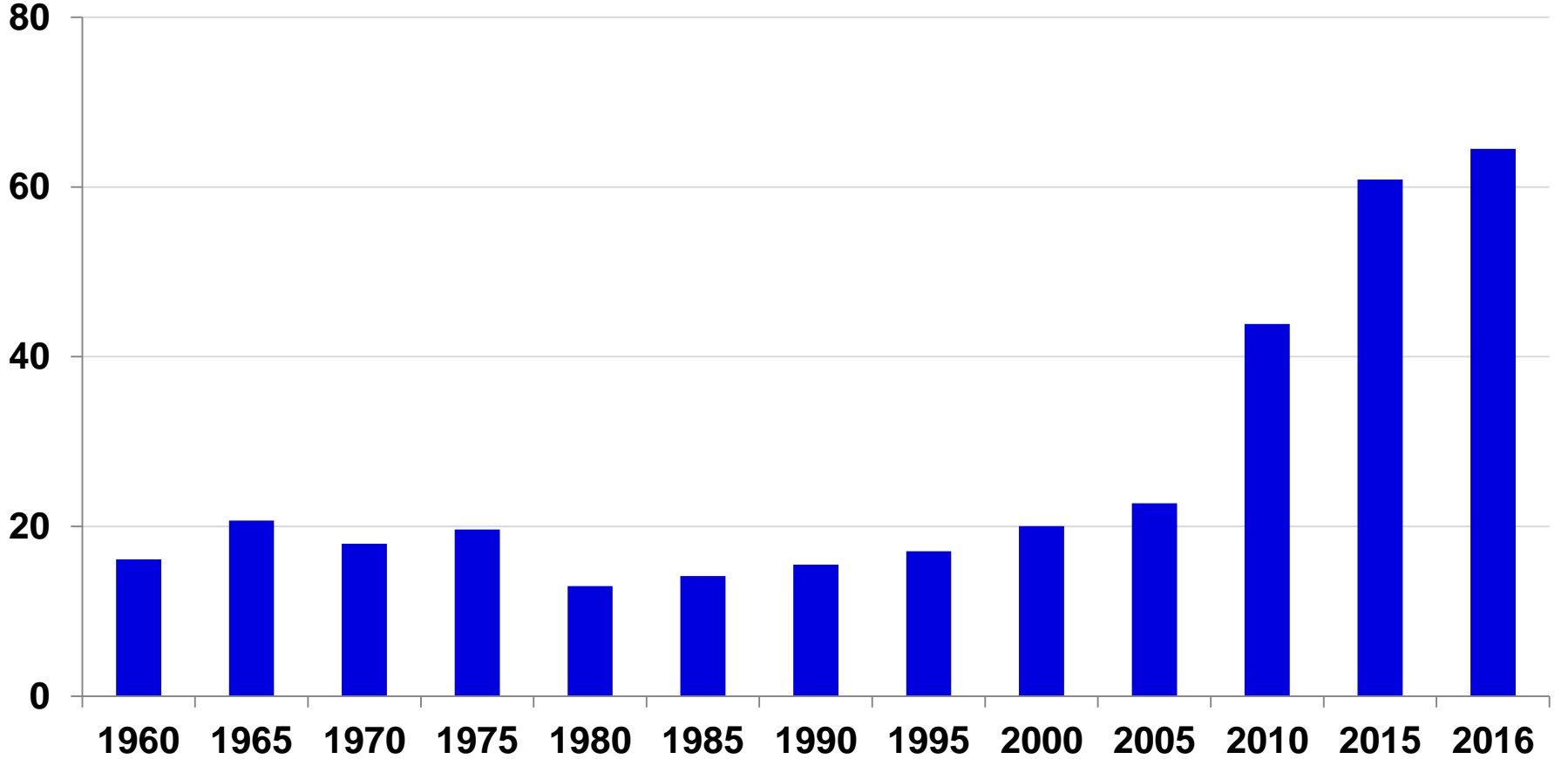
Kaynak: BDDK, TBB

Kredi ve Alacaklar (Sabit fiyatlarla 1964=100)

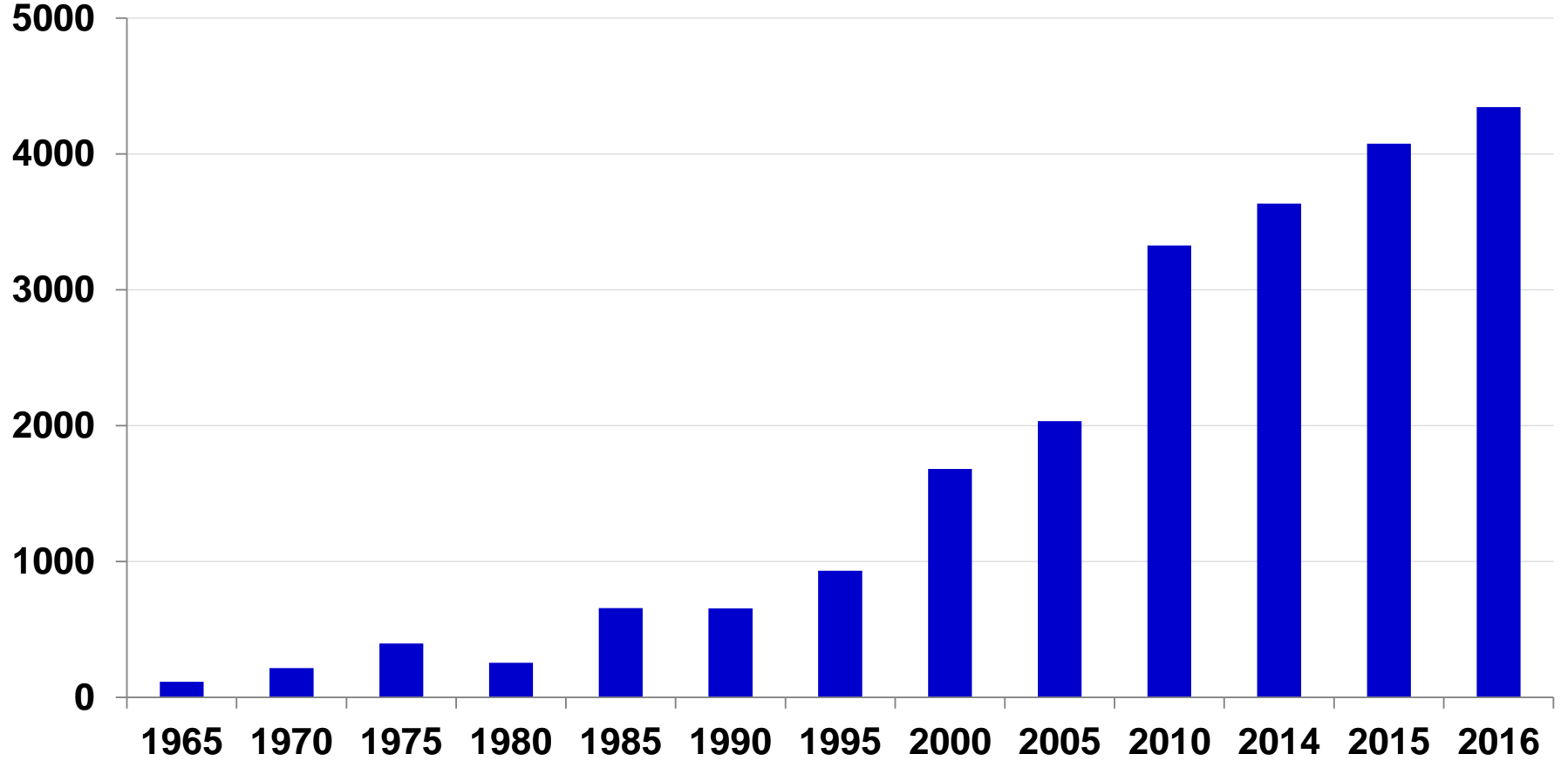
Kaynak: BDDK, TBB

Kredi ve Alacaklar (Gsyh'ye oran)

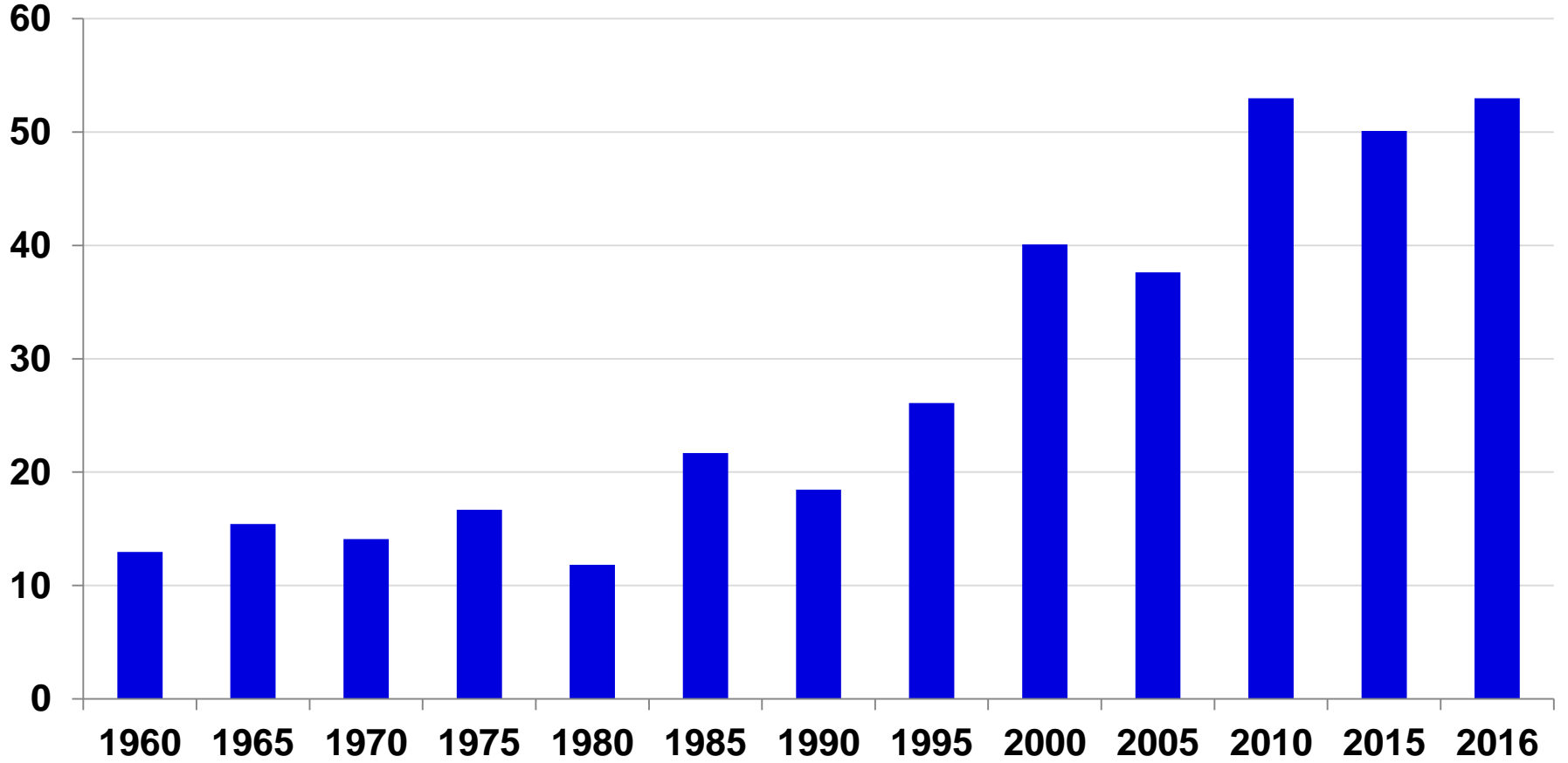
Kaynak: BDDK, TBB

Mevduat (Sabit fiyatlarla 1964=100)

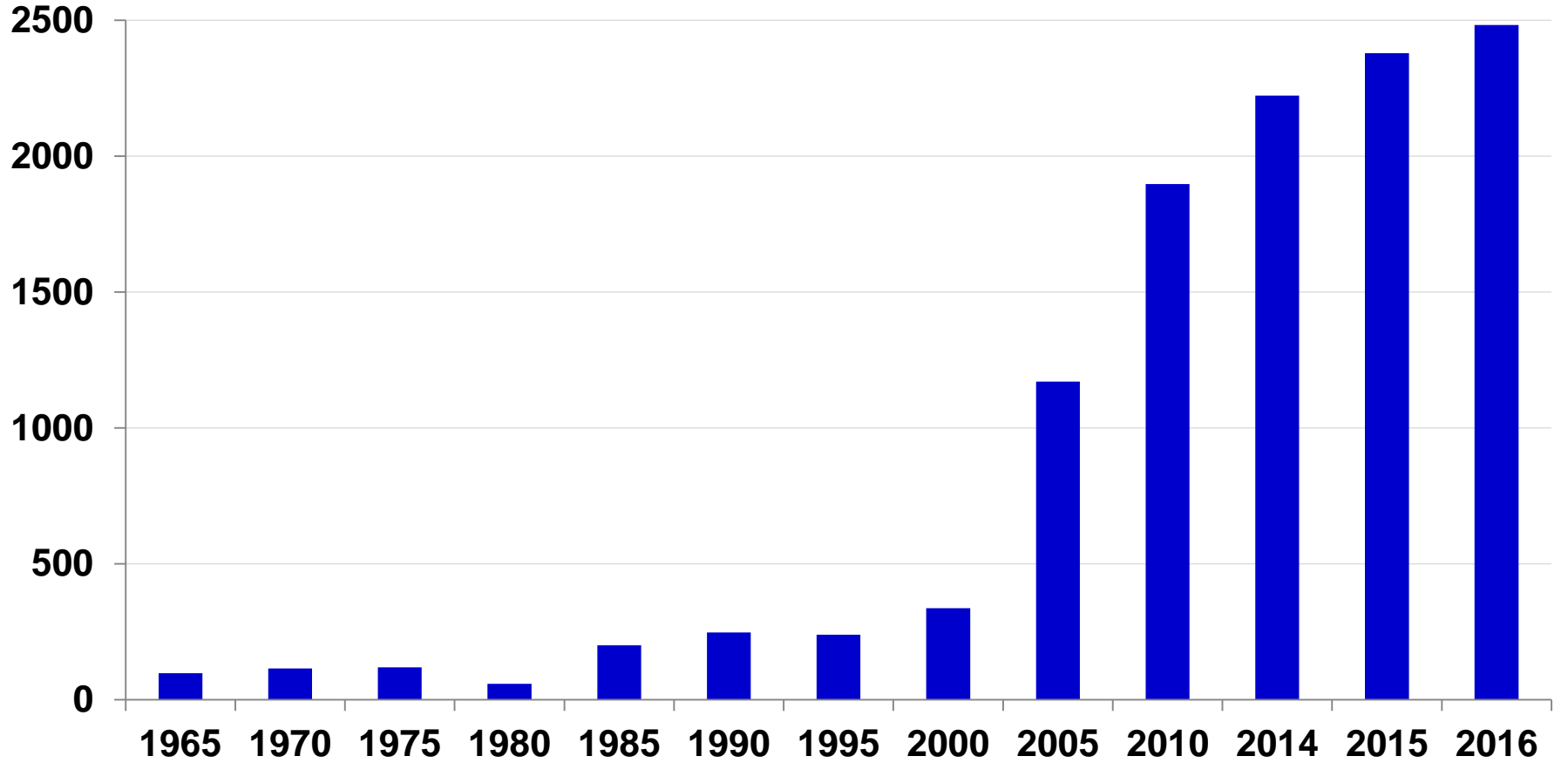
Kaynak: BDDK, TBB

Mevduat (Gsyh'ye oran)

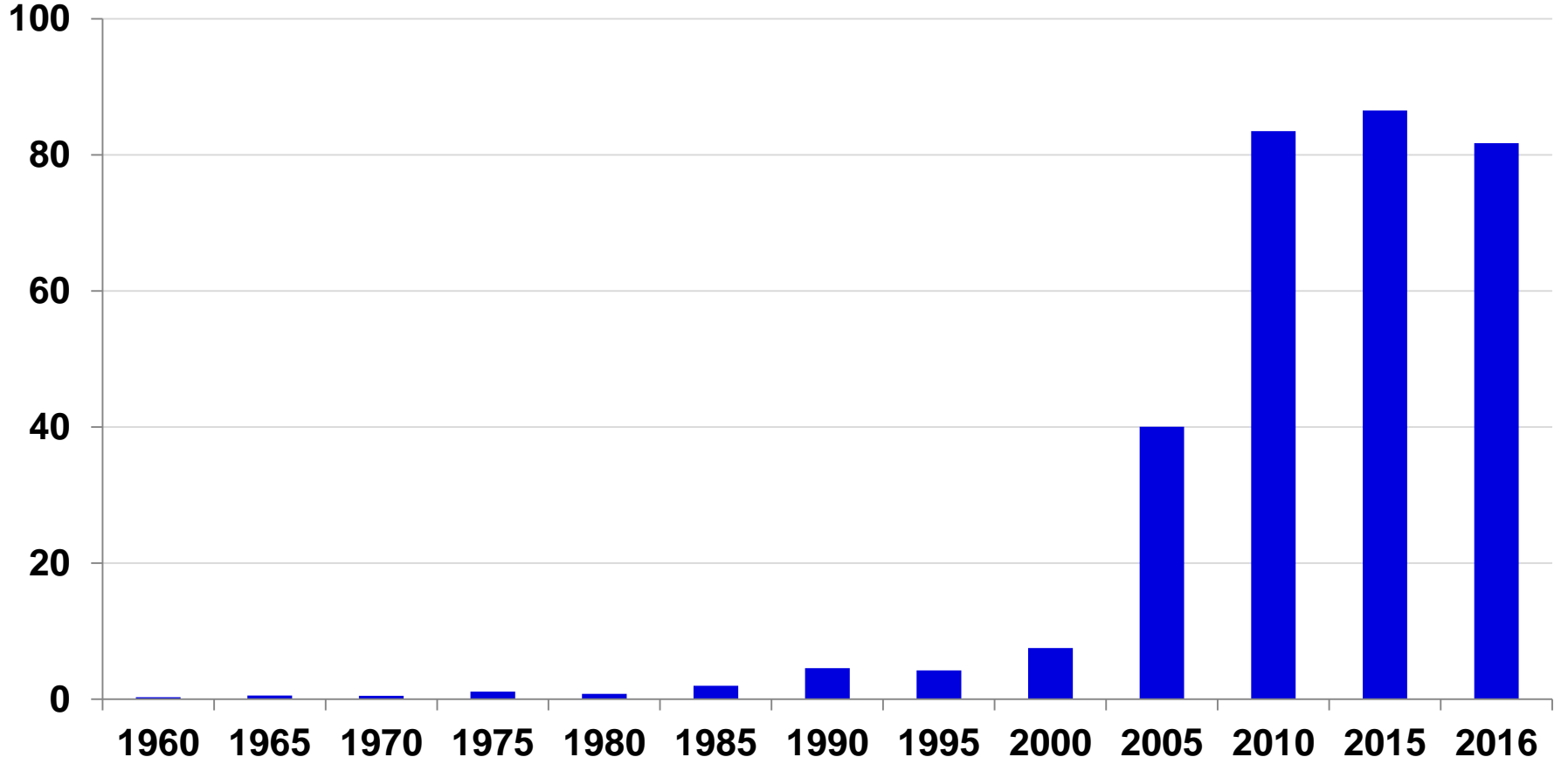
Kaynak: BDDK, TBB

Özkaynaklar (Sabit fiyatlarla 1964=100)

Kaynak: BDDK, TBB

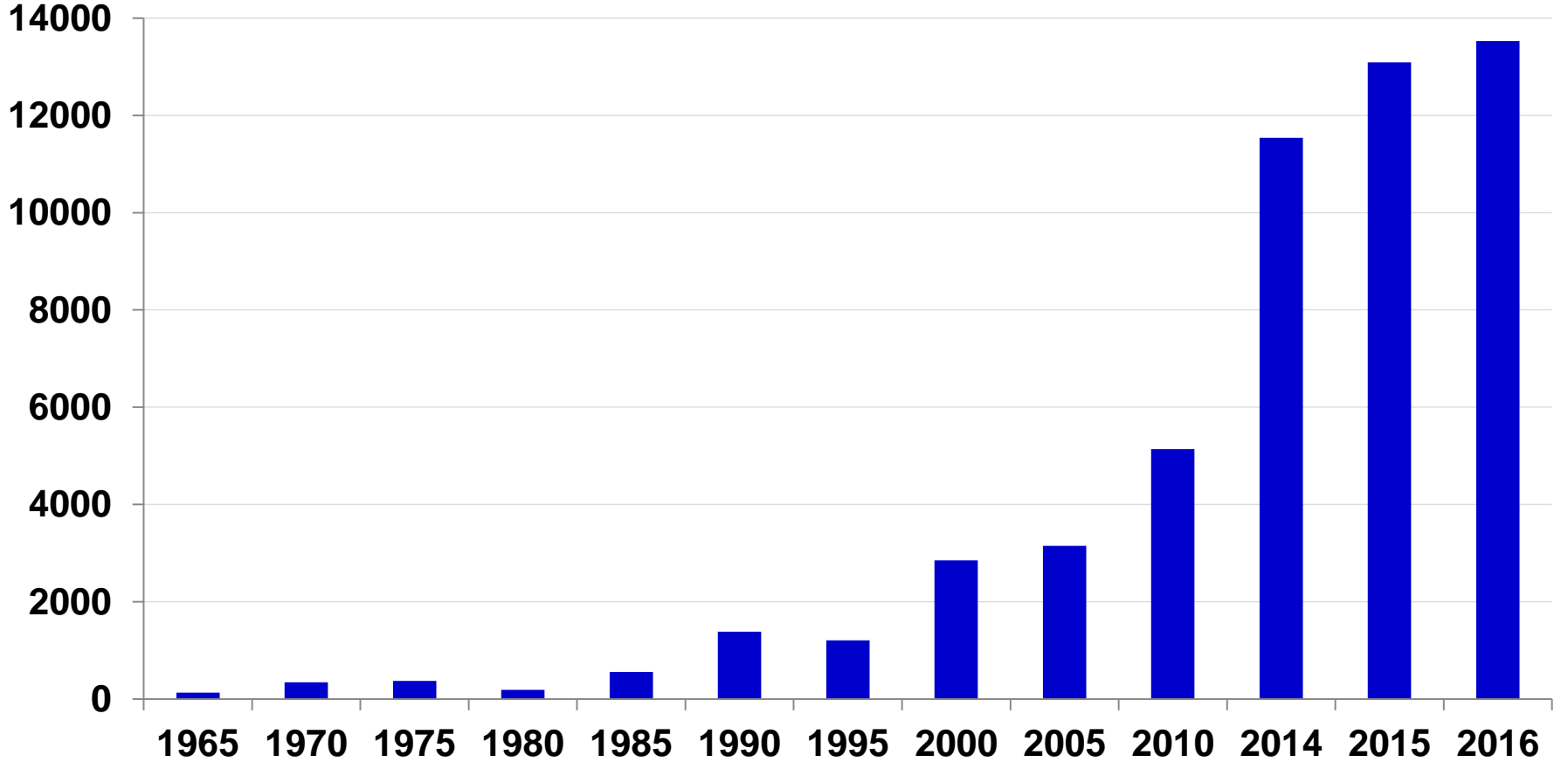
Özkaynaklar (milyar dolar)

Kaynak: BDDK, TBB

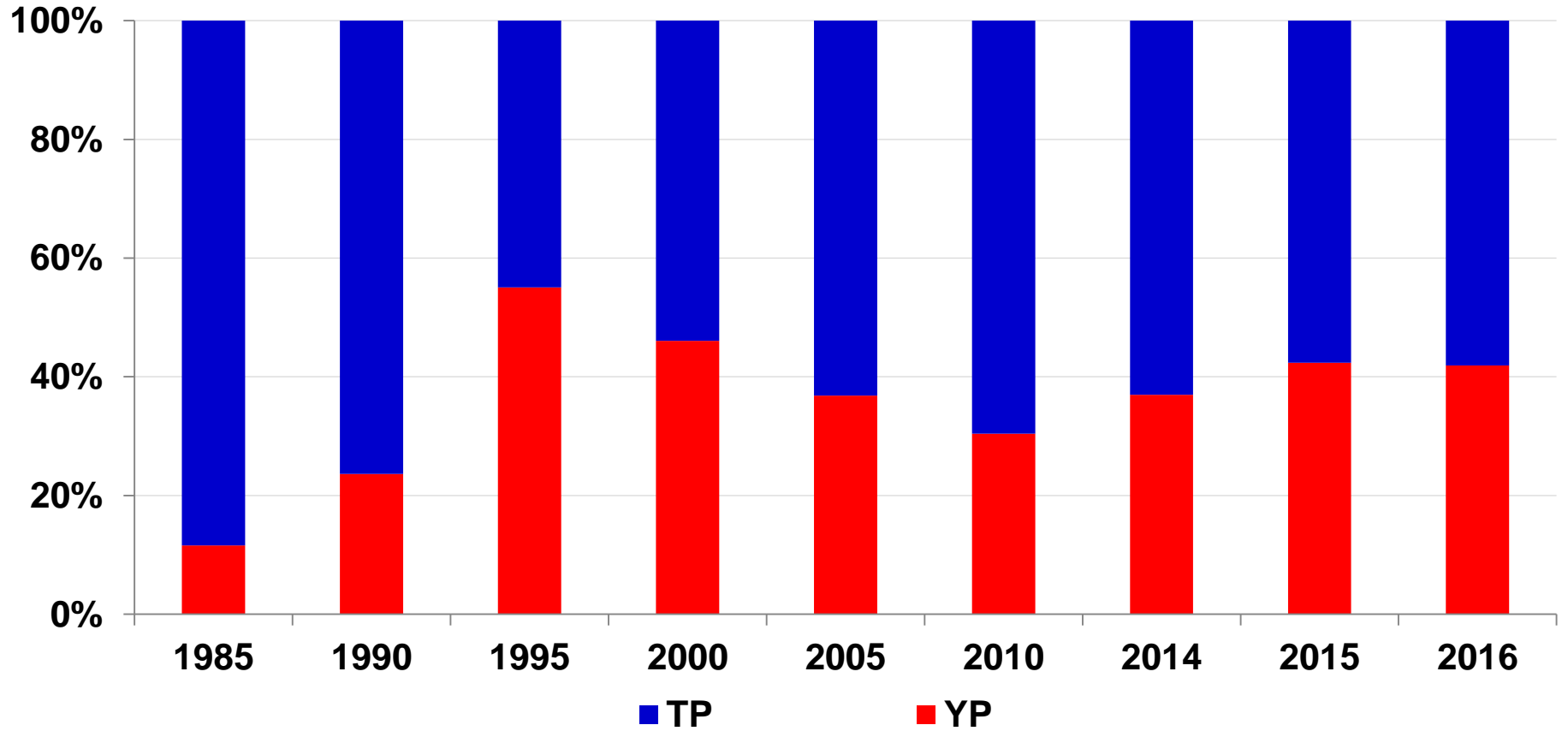

Mevduat Dışı Kaynaklar (Sabit fiyatlarla 1964=100)

Kaynak: BDDK, TBB

Mevduatın Dağılımı (Yüzde)

Kaynak: BDDK, TBB

Seçilmiş Bilanço Göstergeleri (Milyar Dolar)

	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2015	2016
Krediler ve Alacaklar	1	3	10	27	51	331	489	473
Menkul Değerler Cüzdanı	0,1	0,4	1	6	18	201	111	97
Likit Aktifler	0,4	1	5	13	32	68	114	106
Toplam Aktifler	2	6	19	58	155	626	769	736

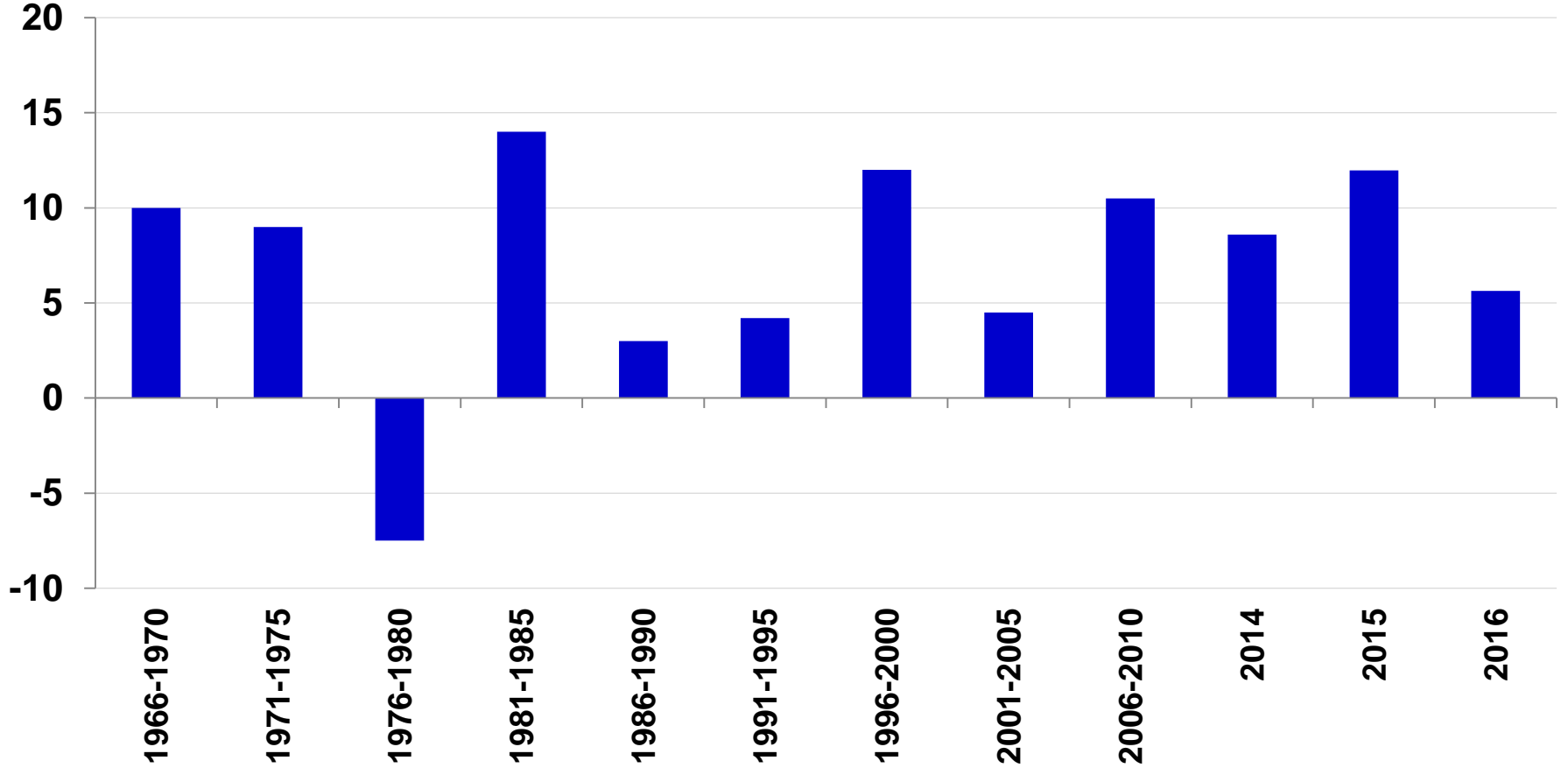
Kaynak: BDDK, TBB

Seçilmiş Bilanço Göstergeleri (Milyar Dolar)

	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2015	2016
Mevduat	1	3	9	33	102	400	403	389
TP	-	-	-	25	55	278	232	226
YP	-	-	-	8	47	122	171	163
Mevduat Dışı Kaynaklar	0,1	1	1	12	29	105	220	206
Özkaynaklar	0,3	1	1	5	8	84	87	82
Toplam Pasifler	2	6	19	58	155	626	769	736

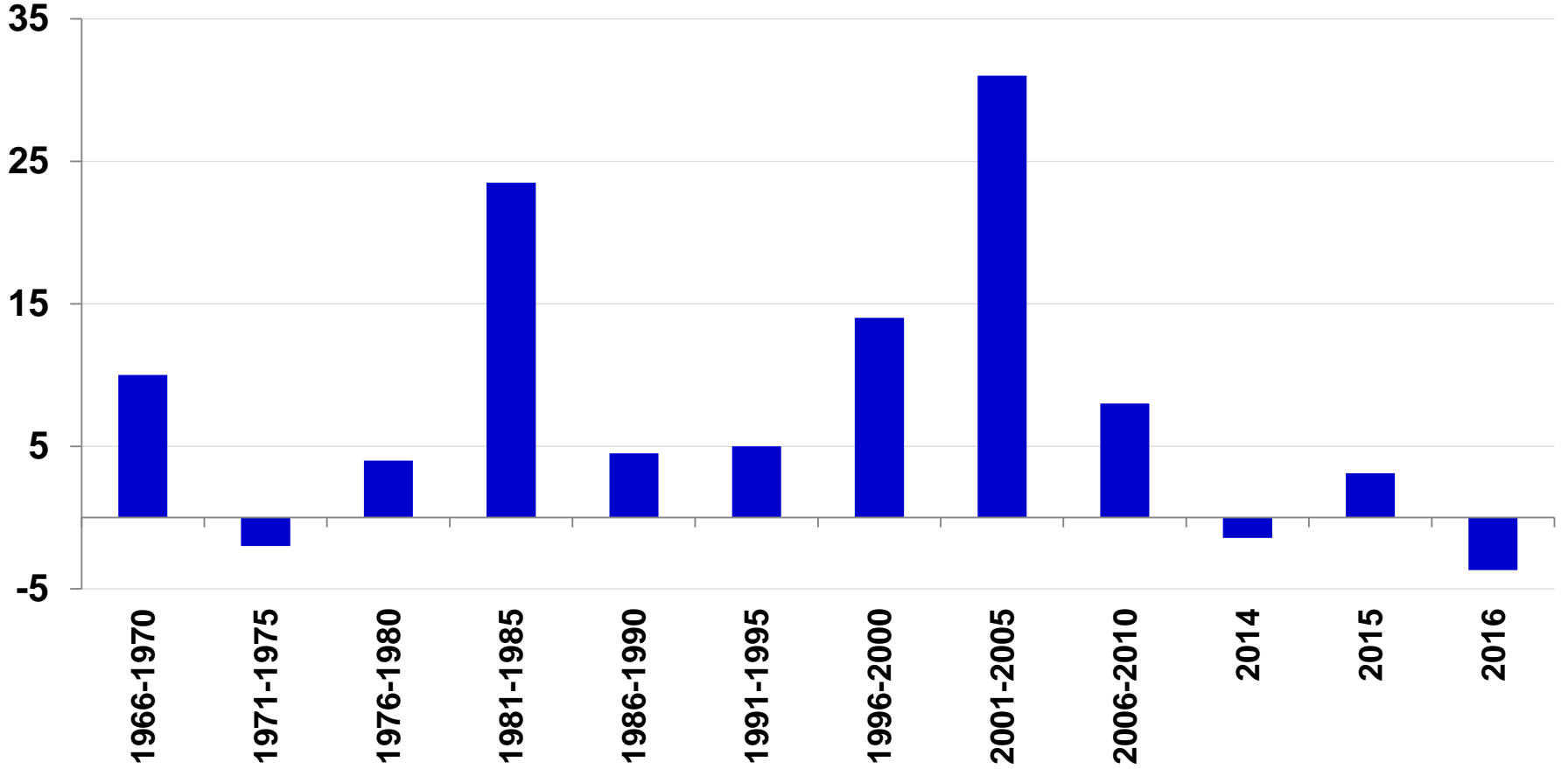
Kaynak: BDDK, TBB

Toplam Aktiflerin Büyüme Hızı (Beş yıllık ortalama, ÜFE'ye göre düzeltilmiş, yüzde)

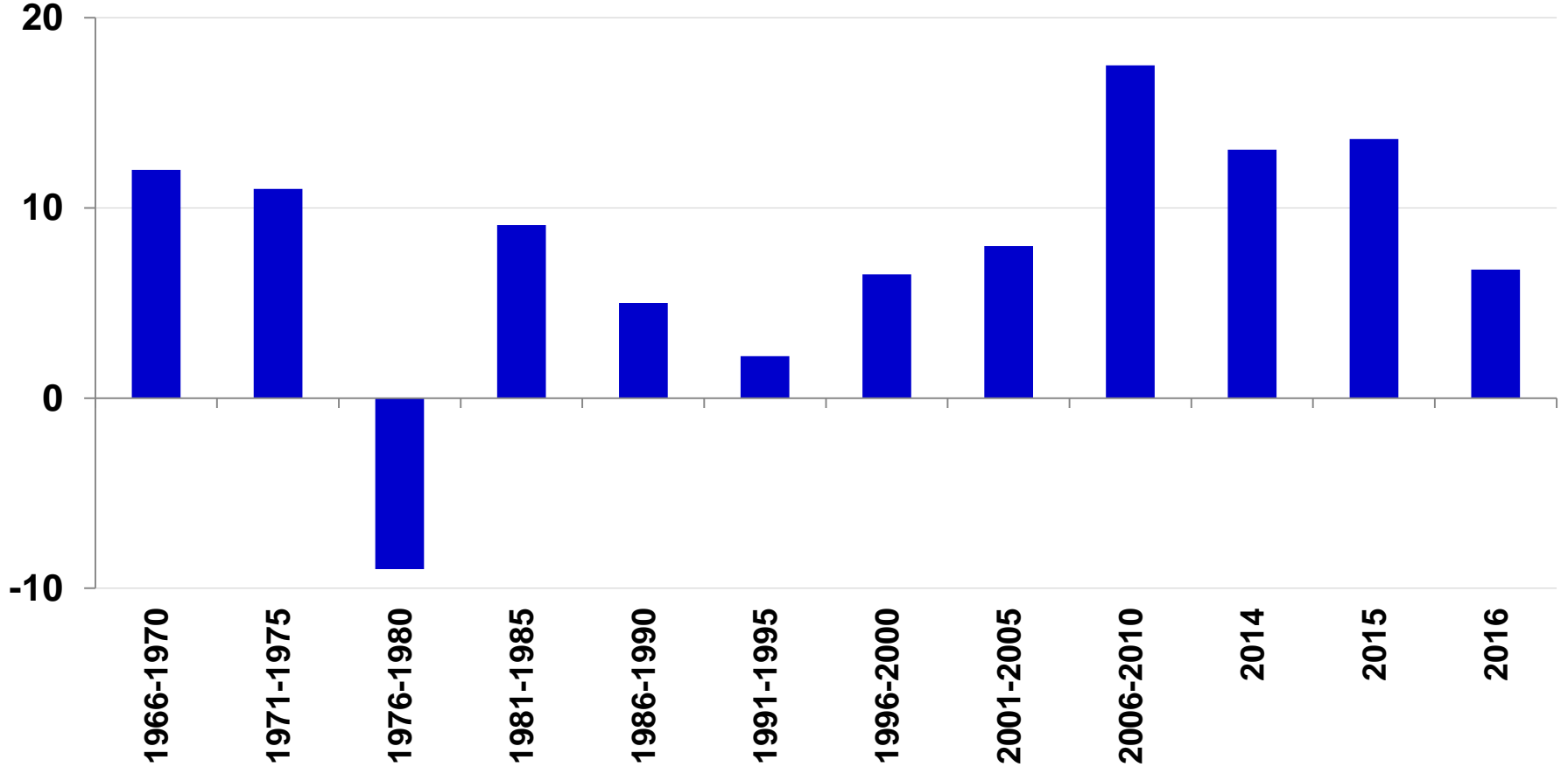
2004 yılına kadar yapılan enflasyon hesaplamasında TEFE kullanılmıştır.
Kaynak: BDDK, TBB

Menkul Değerler Cüzdanının Büyüme Hızı (Beş yıllık ortalama, ÜFE'ye göre düzeltilmiş, yüzde)

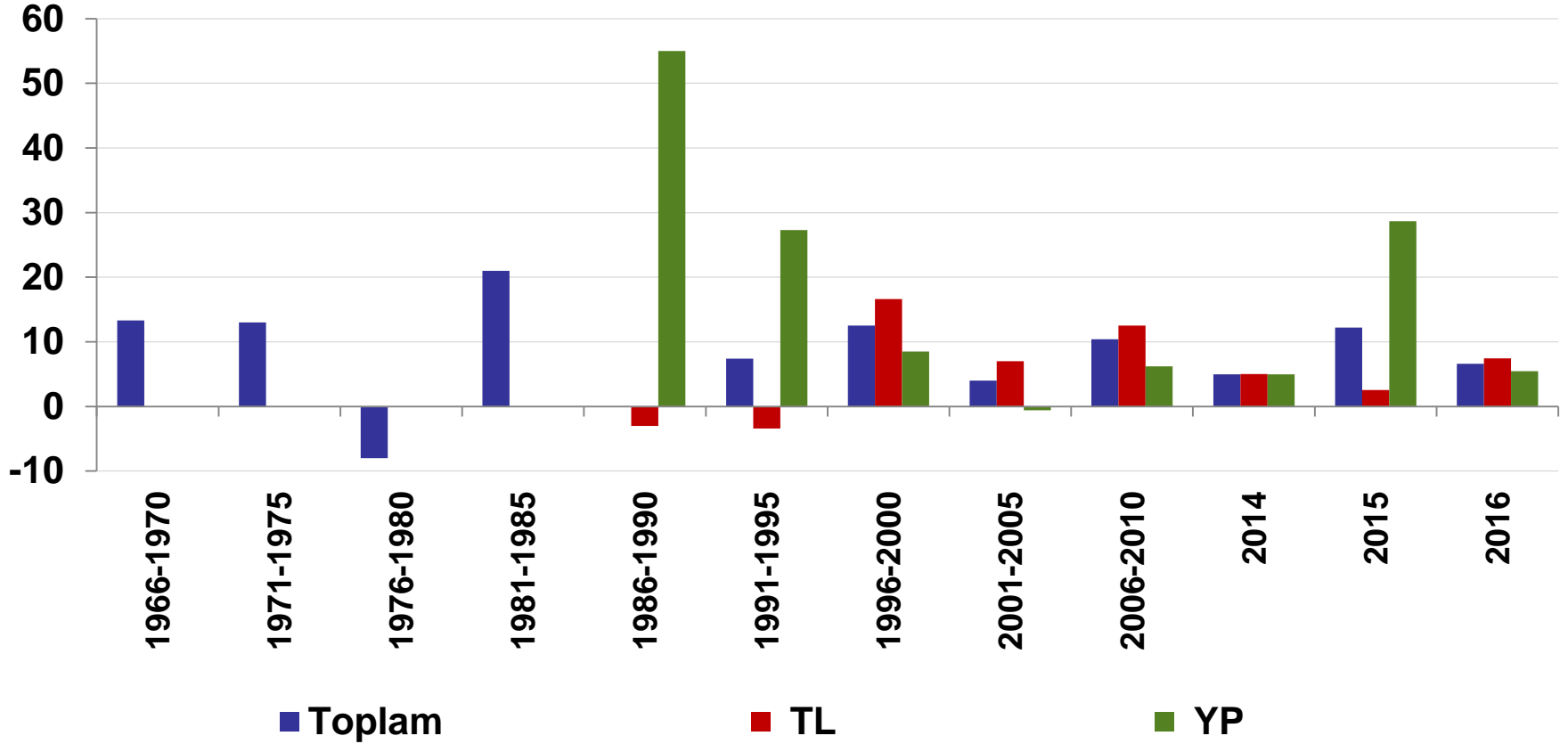
2004 yılına kadar yapılan enflasyon hesaplamasında TEFE kullanılmıştır.
Kaynak: BDDK, TBB

Kredi ve Alacakların Büyüme Hızı (Beş yıllık ortalama, ÜFE'ye göre düzeltilmiş, yüzde)

2004 yılına kadar yapılan enflasyon hesaplamasında TEFE kullanılmıştır.
Kaynak: BDDK, TBB

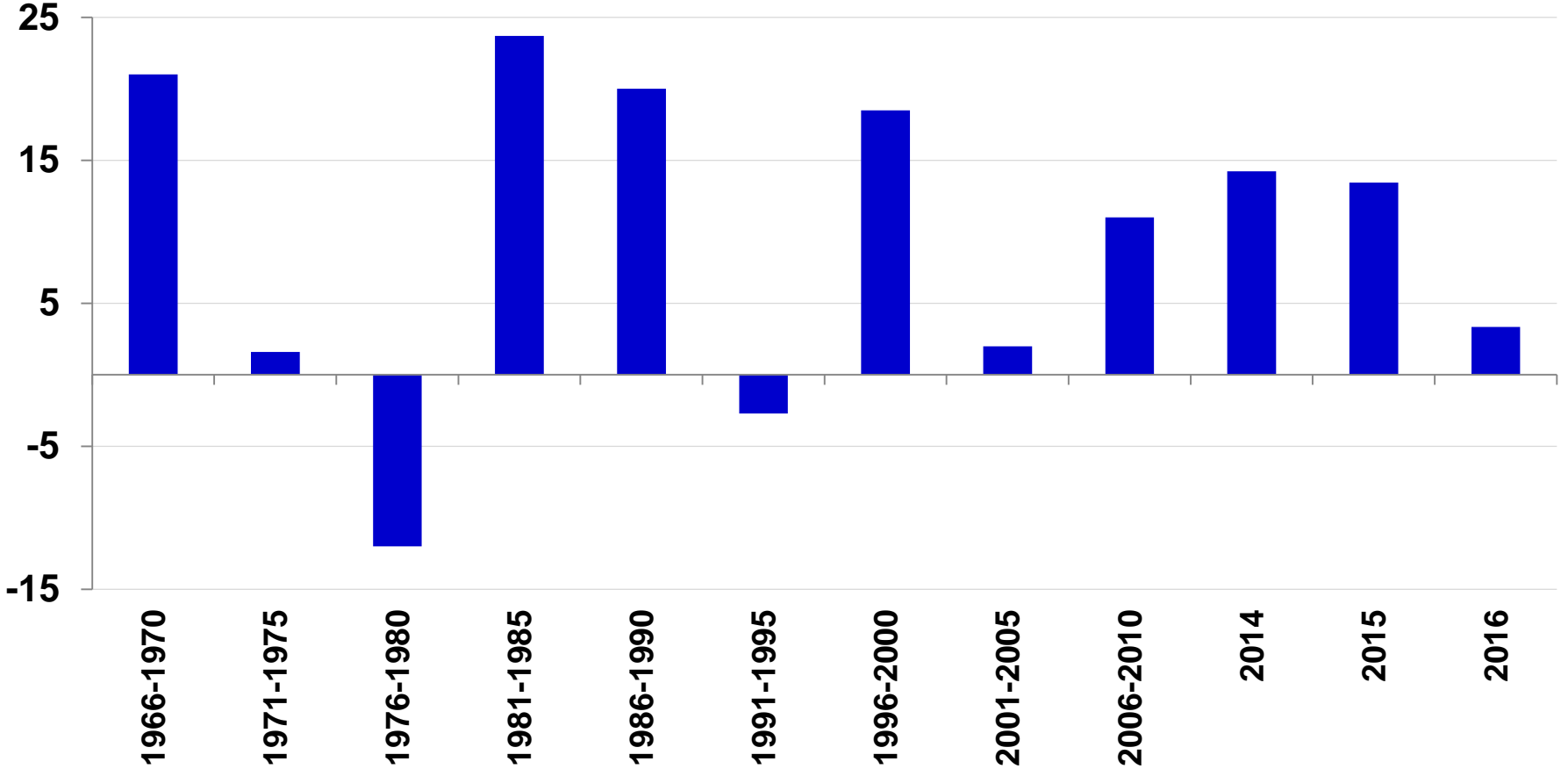
Mevduatın Büyüme Hızı (Beş yıllık ortalama, ÜFE'ye göre düzeltilmiş, yüzde)

2004 yılına kadar yapılan enflasyon hesaplamasında TEFE kullanılmıştır.
Kaynak: BDDK, TBB

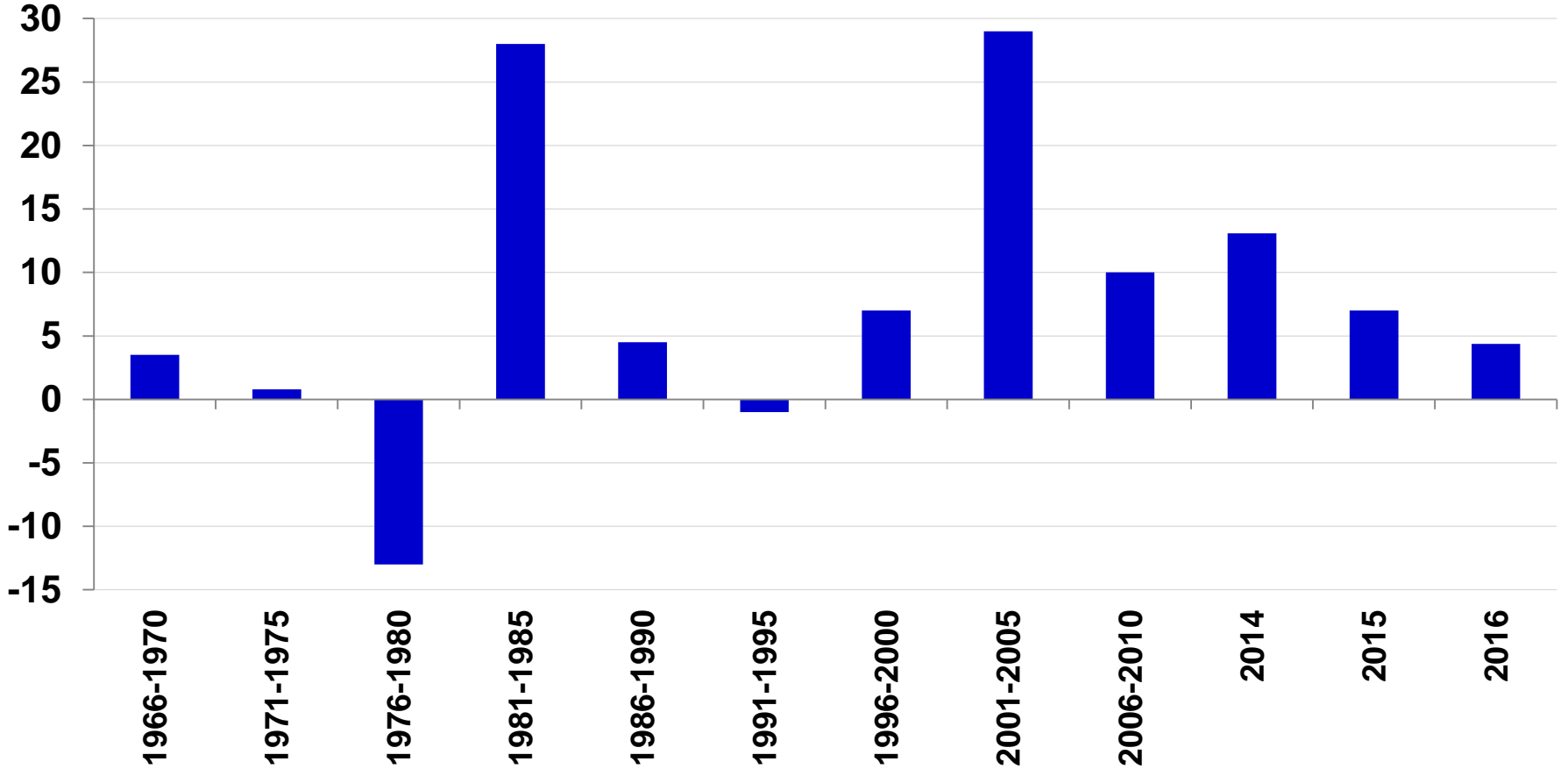

Mevduat Dışı Kaynakların Büyüme Hızı (Beş yıllık ortalama, ÜFE'ye göre düzeltilmiş, yüzde)

2004 yılına kadar yapılan enflasyon hesaplamasında TEFE kullanılmıştır.
Kaynak: BDDK, TBB

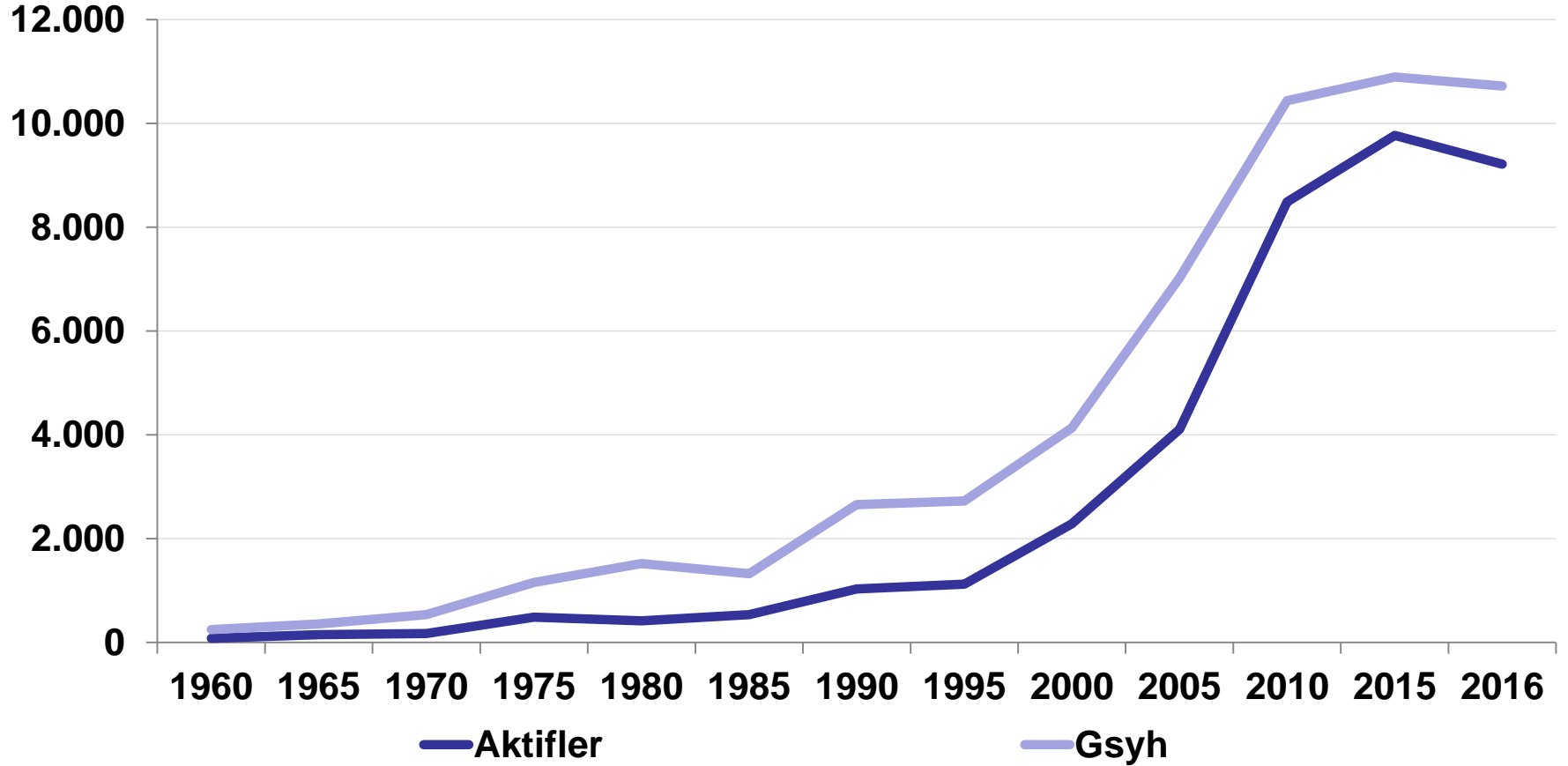
Özkaynakların Büyüme Hızı (Beş yıllık ortalama, ÜFE'ye göre düzeltilmiş, yüzde)

2004 yılına kadar yapılan enflasyon hesaplamasında TEFE kullanılmıştır.
Kaynak: BDDK, TBB

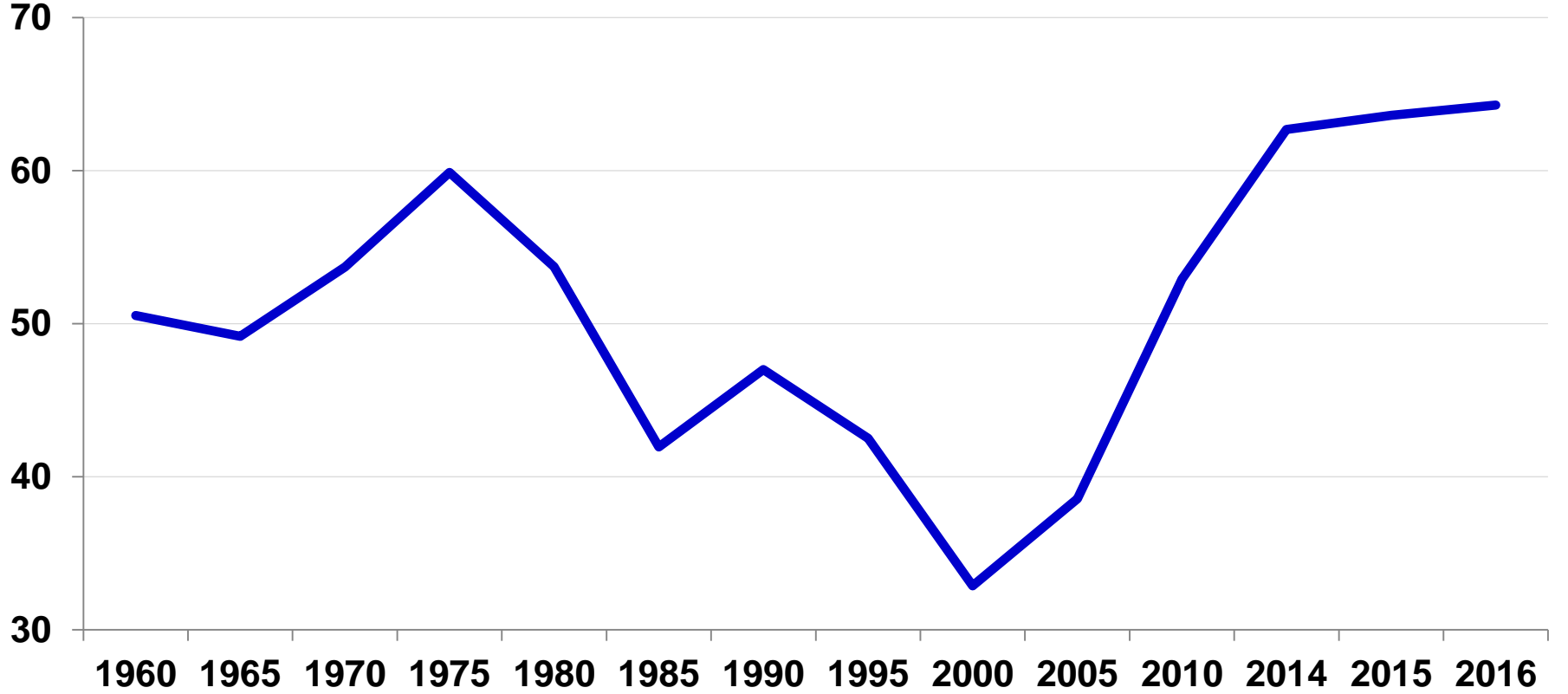
Seçilmiş Göstergeler

Kişi Başına Ortalama Aktif ve Gelir (Dolar)

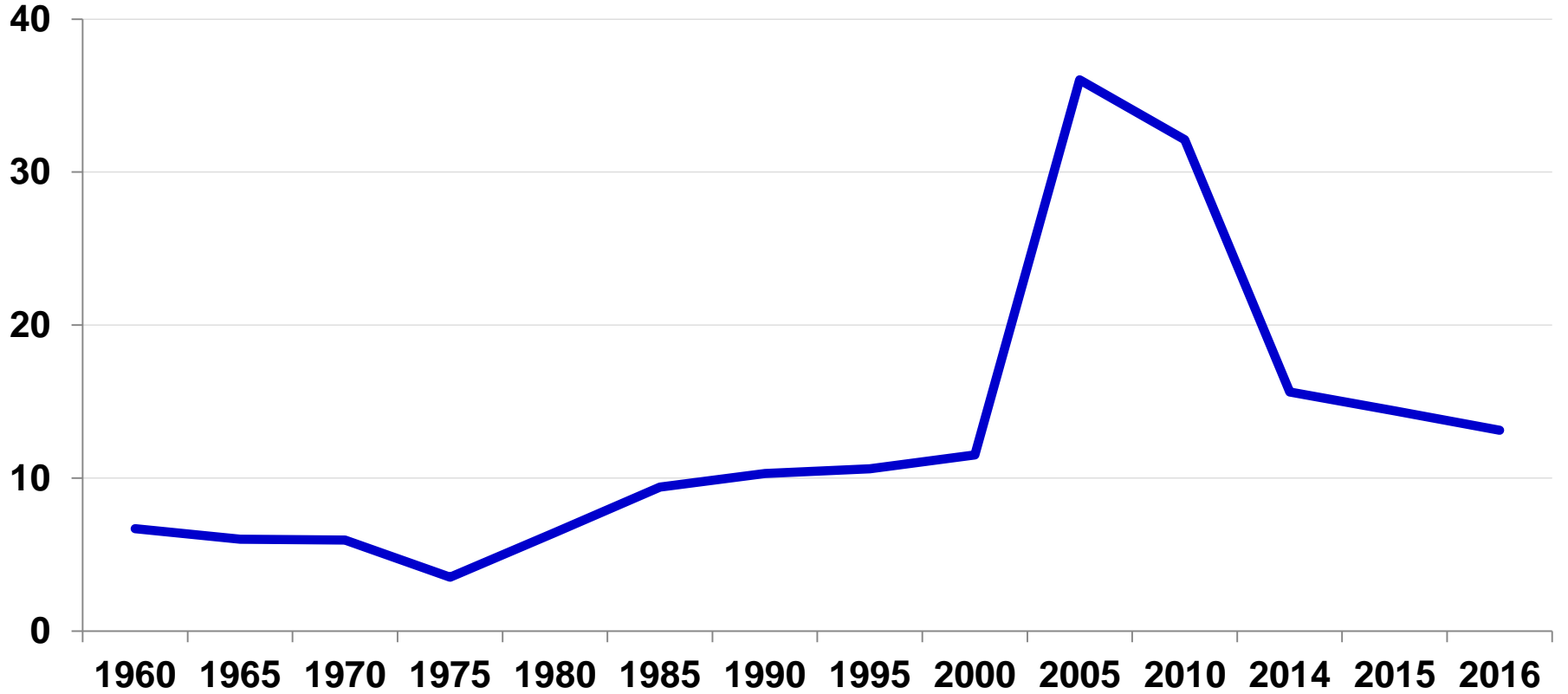
Kaynak: TÜİK, TCMB, BDDK, TBB

Krediler / Toplam Aktifler (Yüzde)

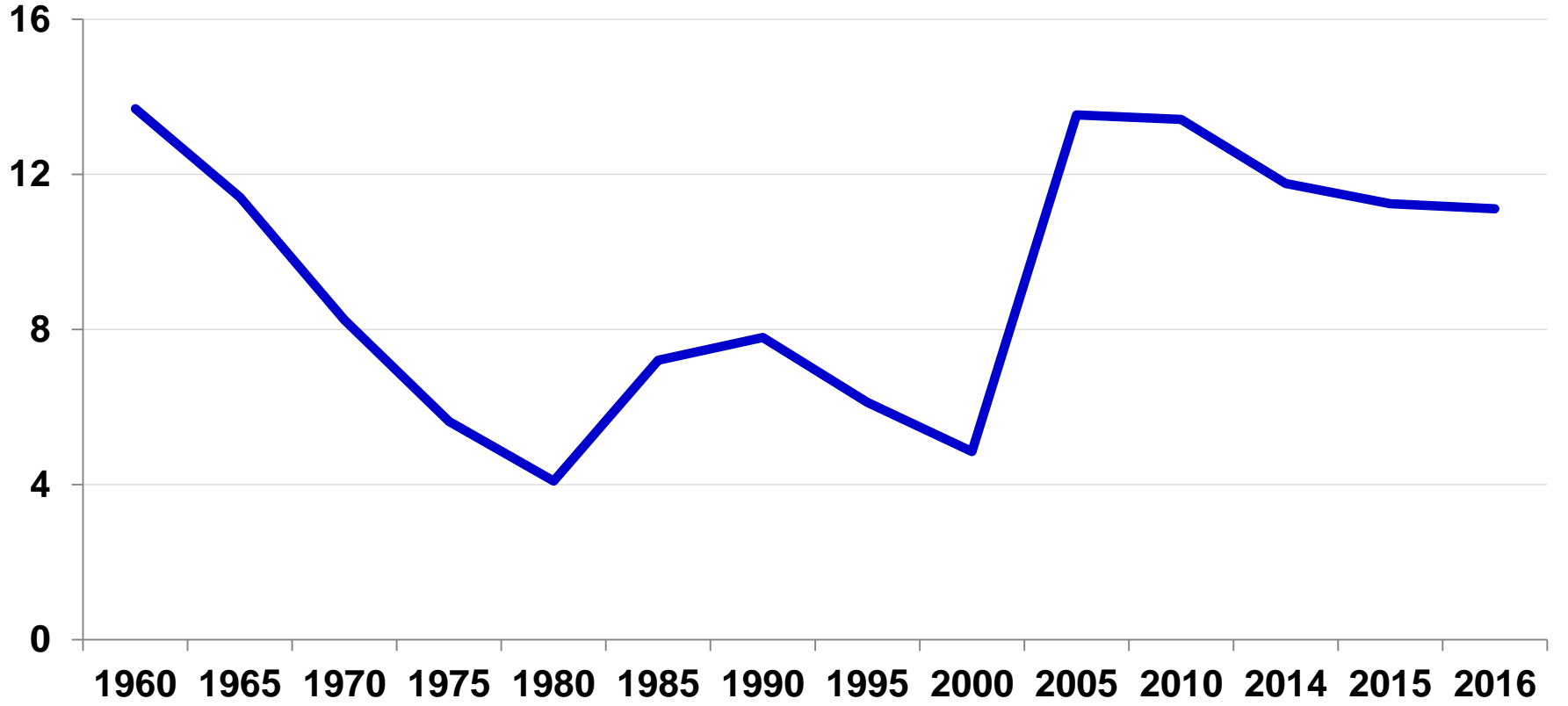
Kaynak: BDDK, TBB

Menkul Değerler Cüzdanı / Toplam Aktifler (Yüzde)

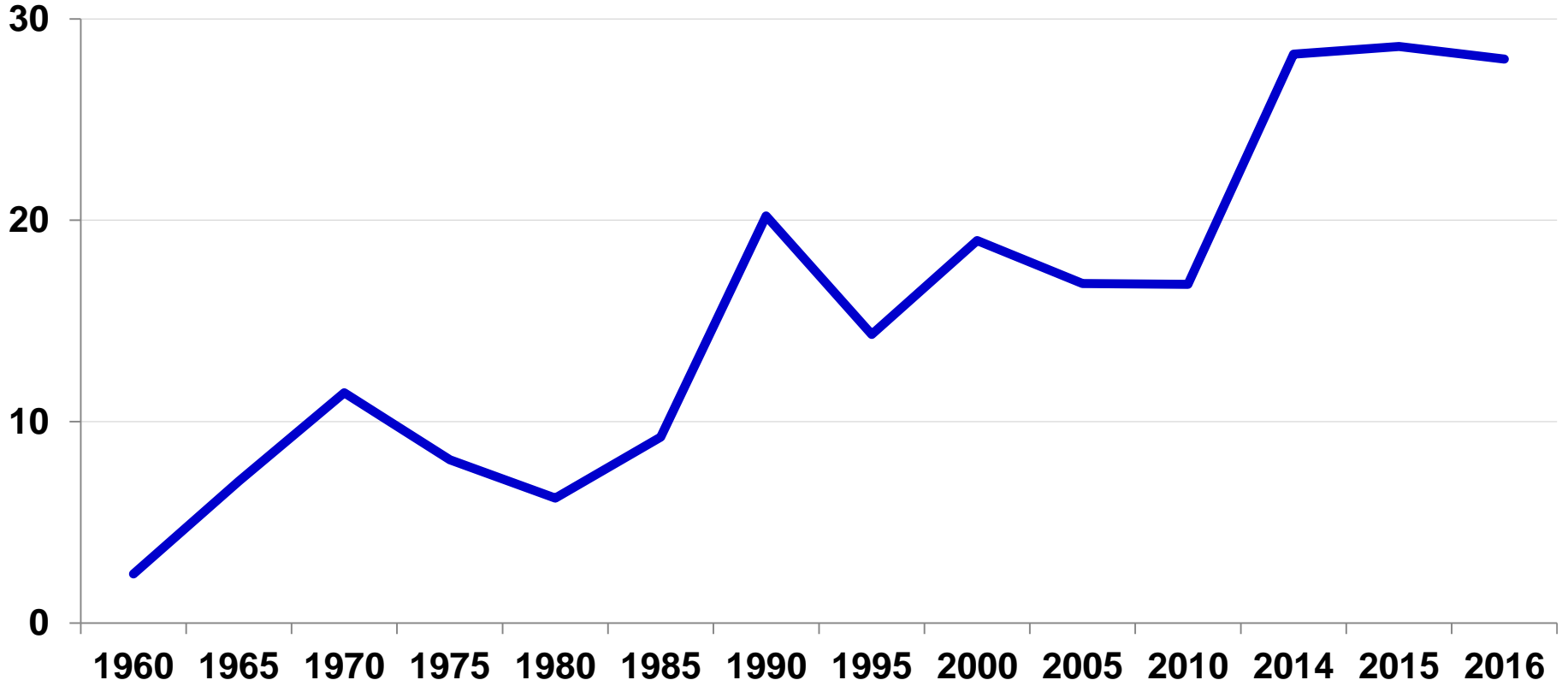
Kaynak: BDDK, TBB

Özkaynaklar / Toplam Aktifler (Yüzde)

Kaynak: BDDK, TBB

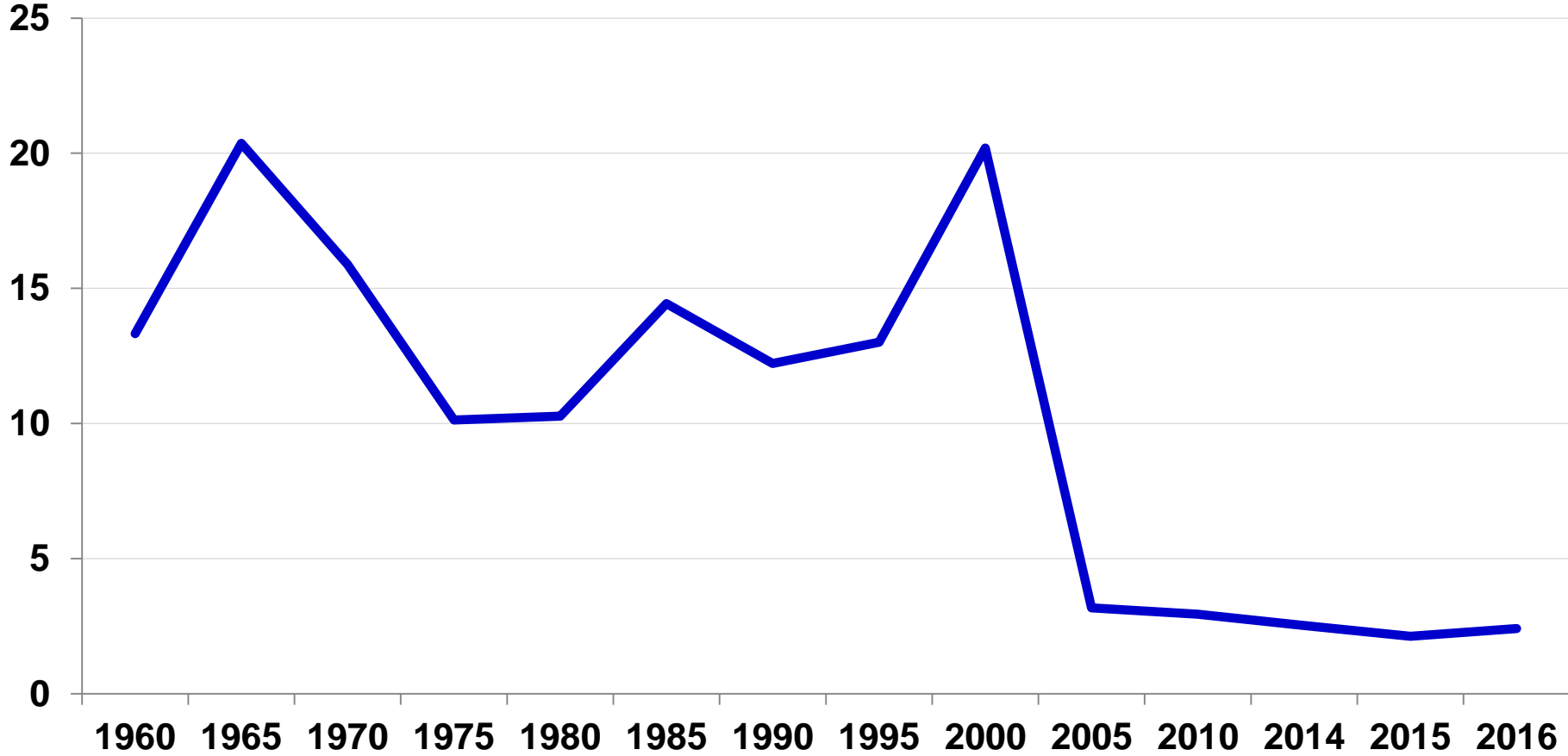
Mevduat Dışı Kaynaklar / Toplam Aktifler (Yüzde)

Kaynak: BDDK, TBB

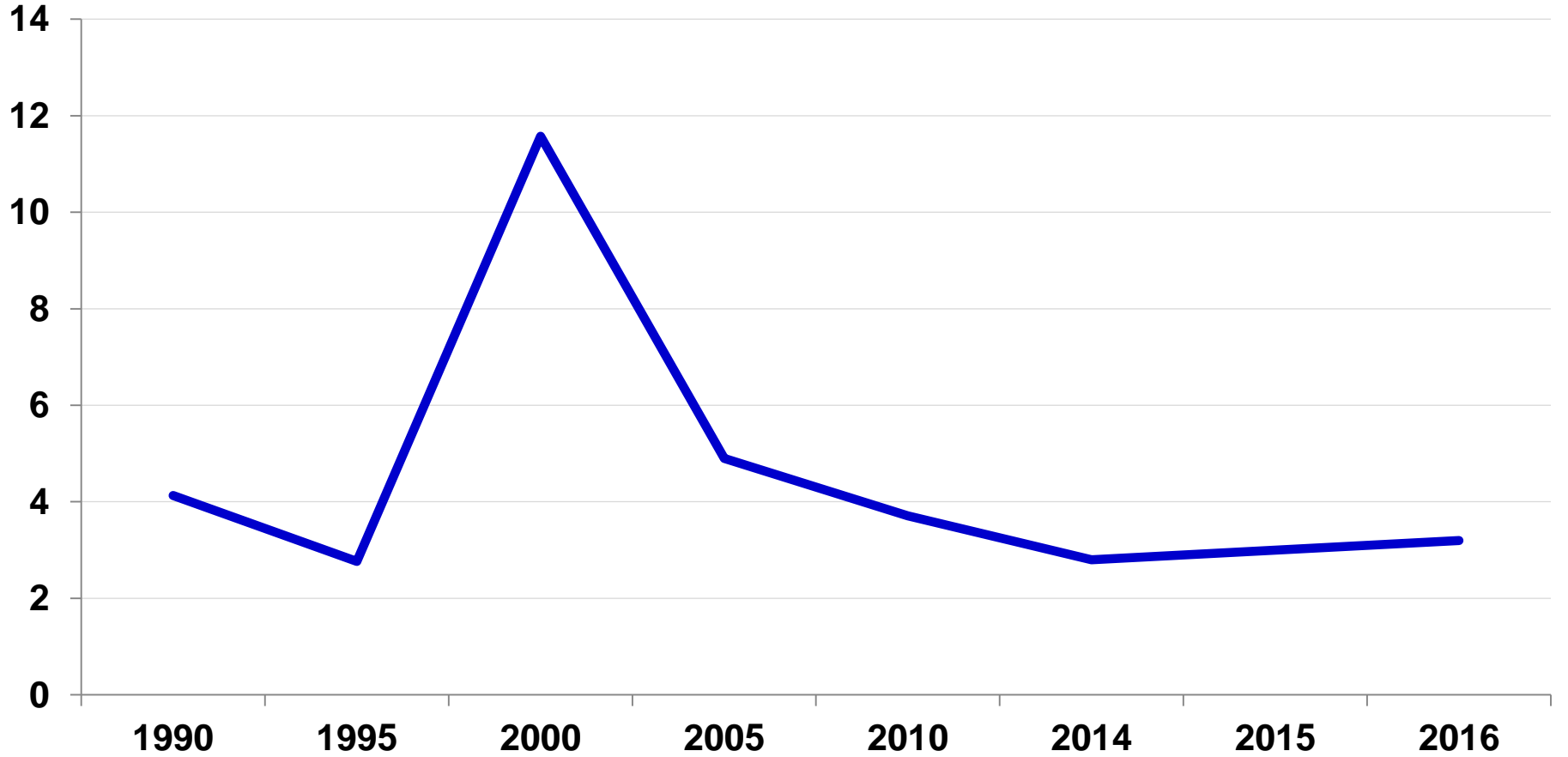

Diğer Aktifler / Toplam Aktifler (Yüzde)

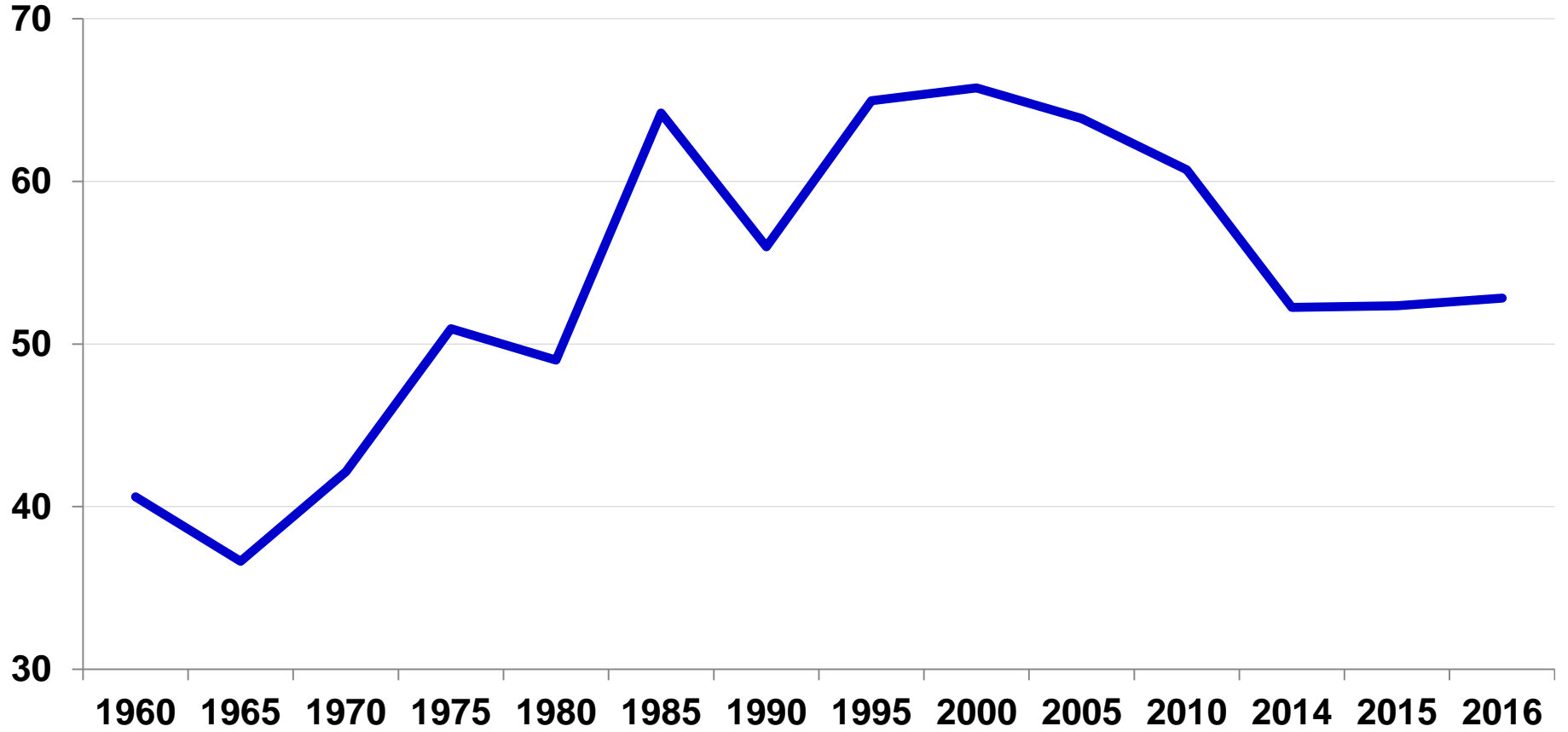
Diğer aktifler kaleminin 2002 yılından önceki döneme ait verileri TBB hesaplamalarından alınmıştır ve BDDK hesaplaması ile farklılık gösterebilmektedir.
Kaynak: BDDK, TBB

Takipteki Alacaklar (Özel karşılık öncesi) / Toplam Krediler (Yüzde)

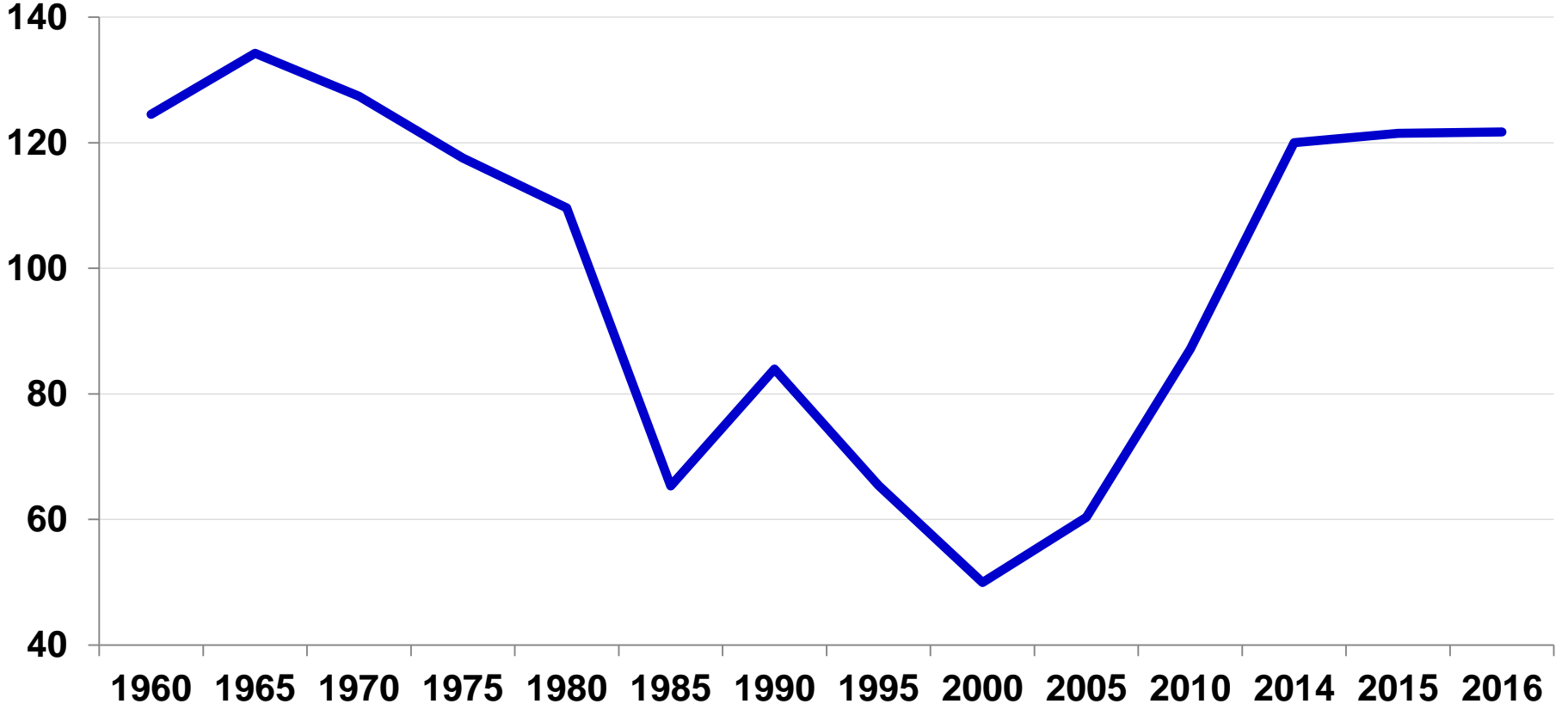
Kaynak: BDDK, TBB

Mevduat / Toplam Aktifler (Yüzde)

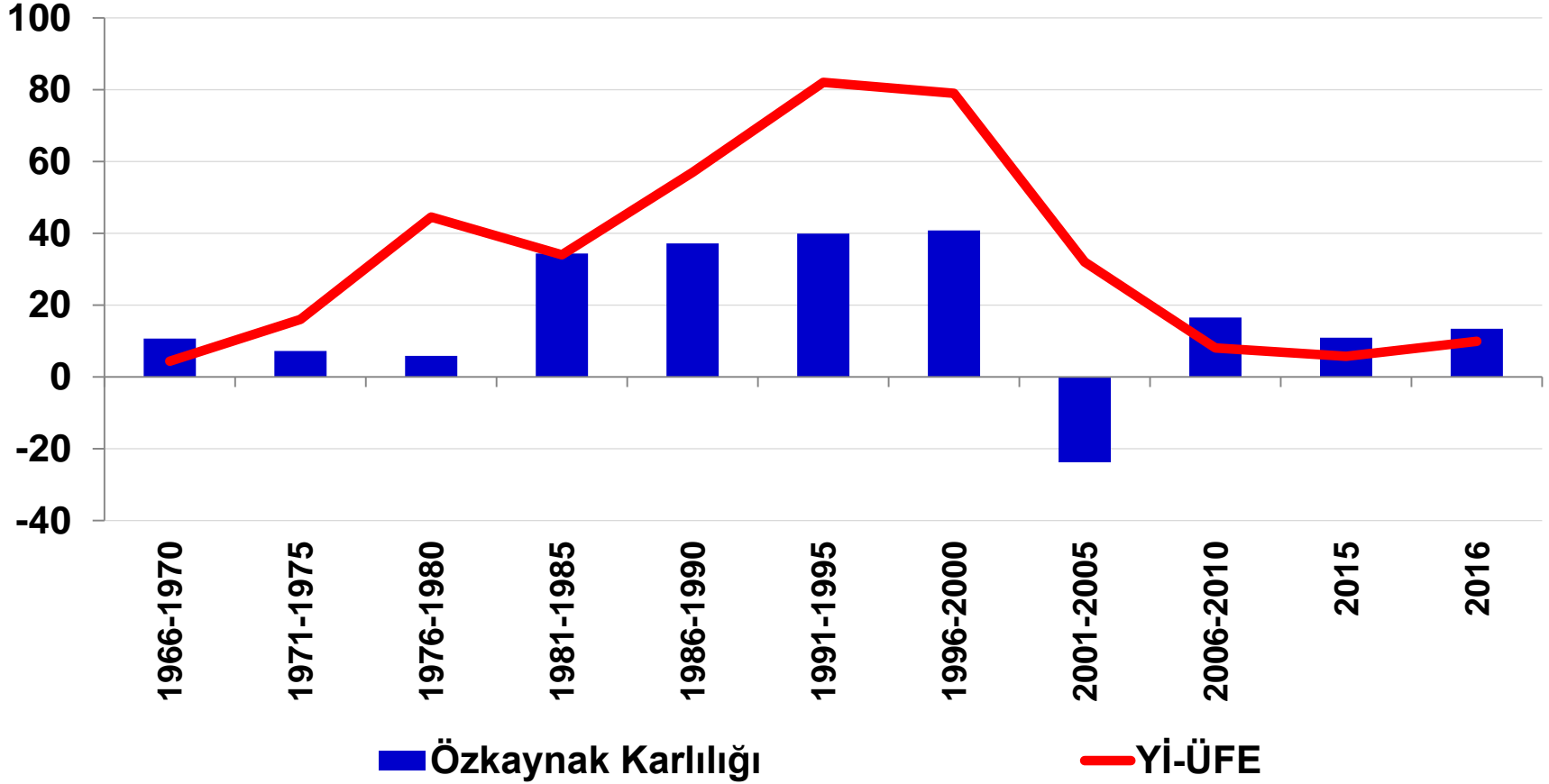
Kaynak: BDDK, TBB

Kredi / Mevduat (Yüzde)

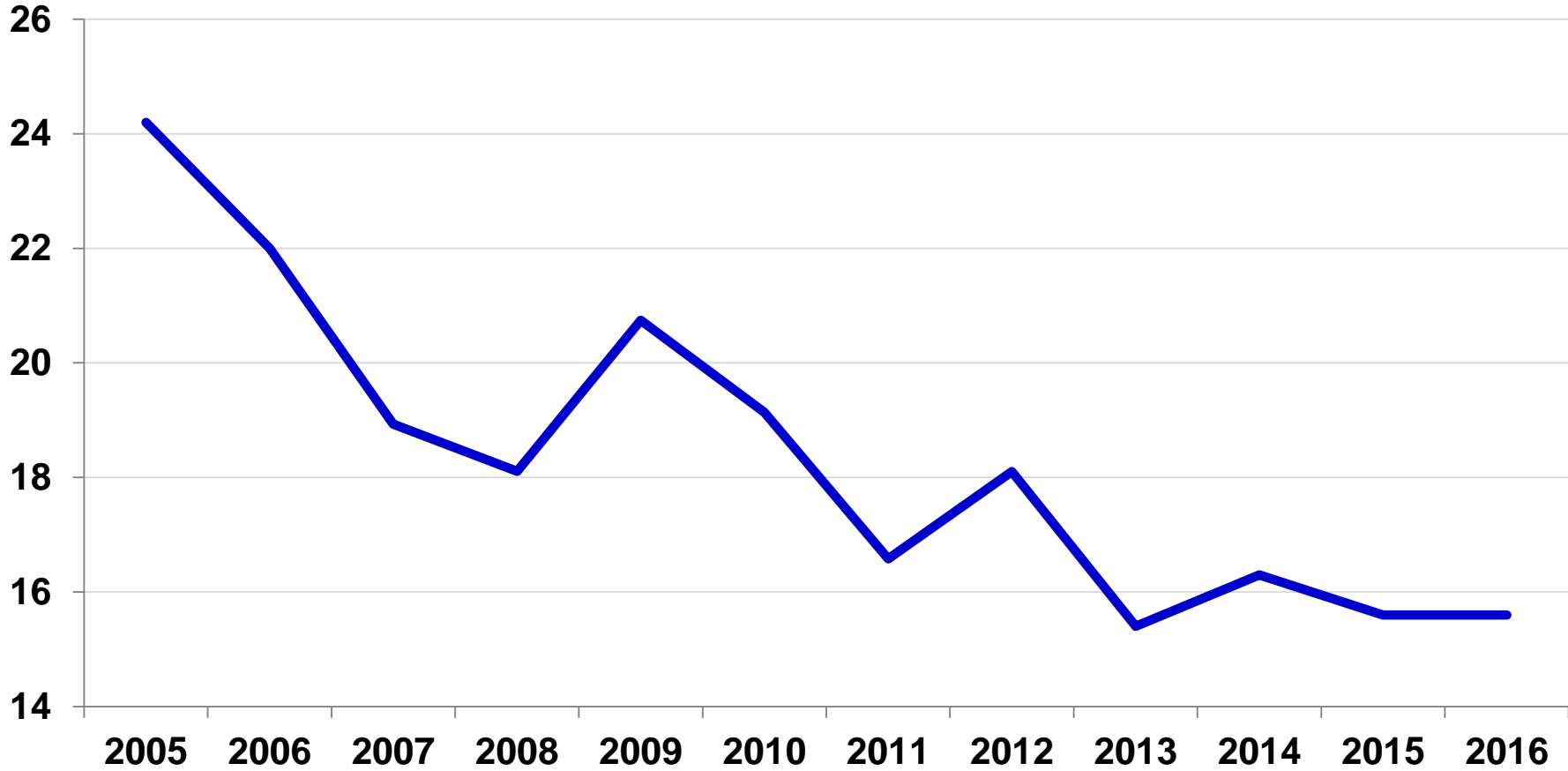
Kaynak: BDDK, TBB

Özkaynak Karlılığı, ÜFE (Beş yıllık ortalama, yüzde)

Kaynak: TÜİK, BDDK, TBB

Sermaye Yeterlilik Rasyosu (Yüzde)

Kaynak: BDDK

Kredi Dağılımı* (Milyon TL)

	2002	2005	2010	2015	2016
Toplam	61.112	161.073	563.583	1.531.651	1.791.576
Bireysel	269	47.057	181.780	419.030	460.167
-Kredi kartları	0,15	18.384	49.098	102.589	110.324
-Konut	64	12.423	61.660	144.221	165.115
-Otomobil	46	6.230	6.027	6.679	7.000
-Diğer	159	10.021	64.995	165.541	177.728
Kurumsal	60.843	114.016	381.803	1.112.621	1.331.409
-KOBİ kredileri	-	-	131.360	403.900	443.466

*Katılım bankaları dahil edilmiştir.

Kaynak: BDDK

Kredi Dağılımı* (Yüzde)

	2002	2005	2010	2015	2016
Toplam	100	100	100	100	100
Bireysel	0,4	29,2	32,3	27	26
-Kredi kartları	0	11,4	8,7	7	6
-Konut	0,1	7,7	10,9	9	9
-Otomobil	0,1	3,9	1,1	0	0
-Diğer	0,3	6,2	11,5	11	10
Kurumsal	99,6	70,8	67,7	73	74
-KOBİ kredileri			23	26	25

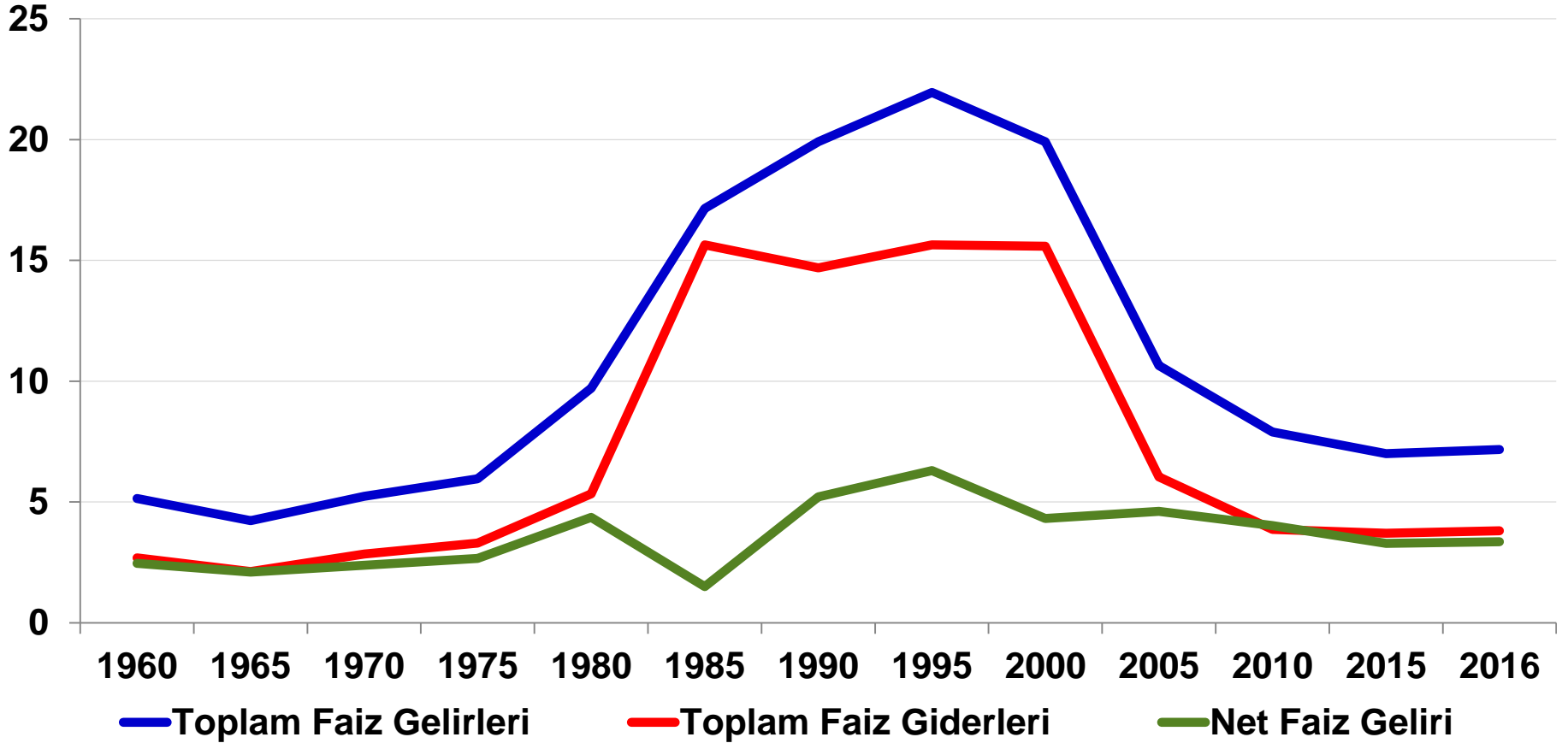
*Katılım bankaları dahil edilmiştir.

Kaynak: BDDK

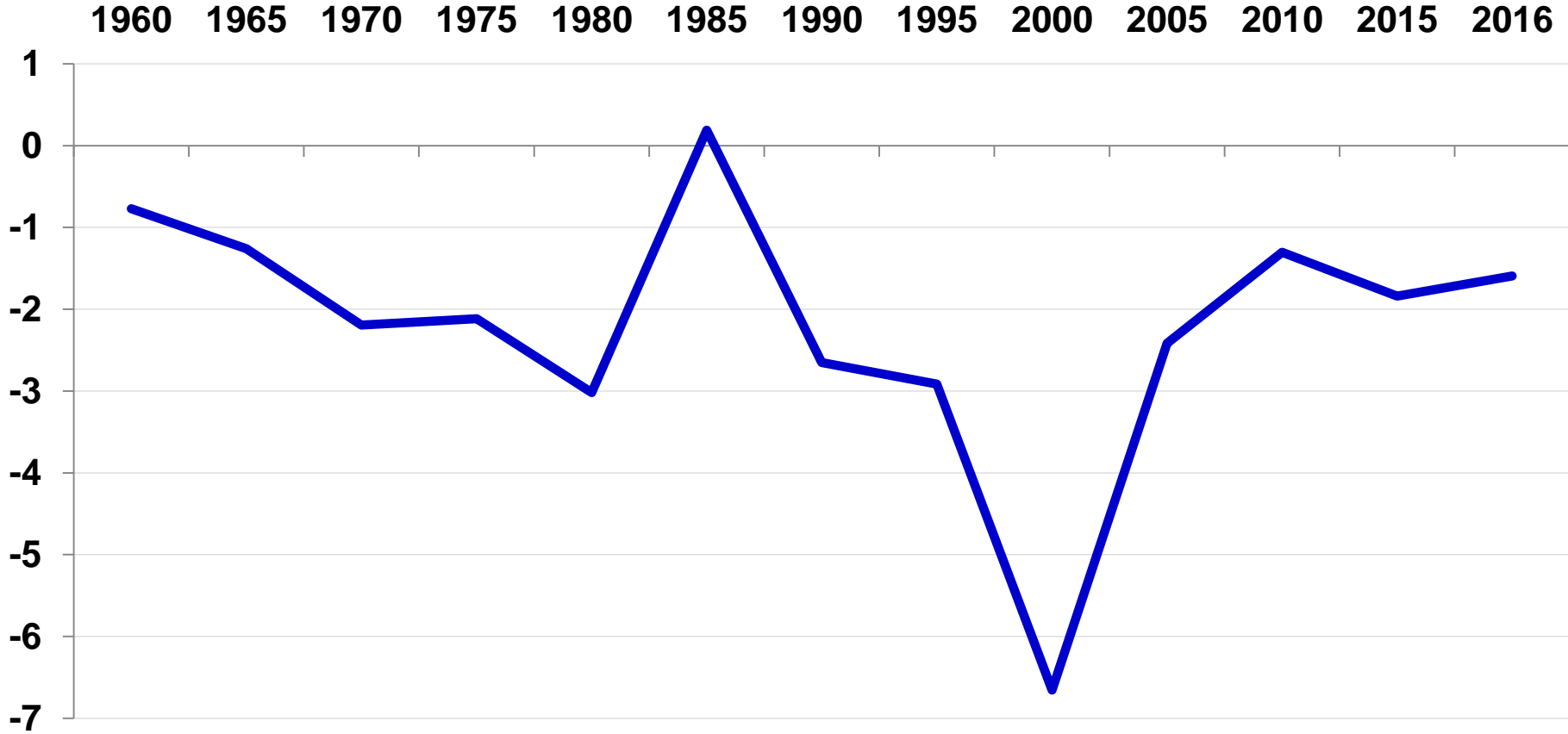
Gelir / Gider Göstergeleri

Faiz Geliri, Faiz Gideri ve Net Faiz Gelirinin Toplam Aktiflere Oranı (Yüzde)

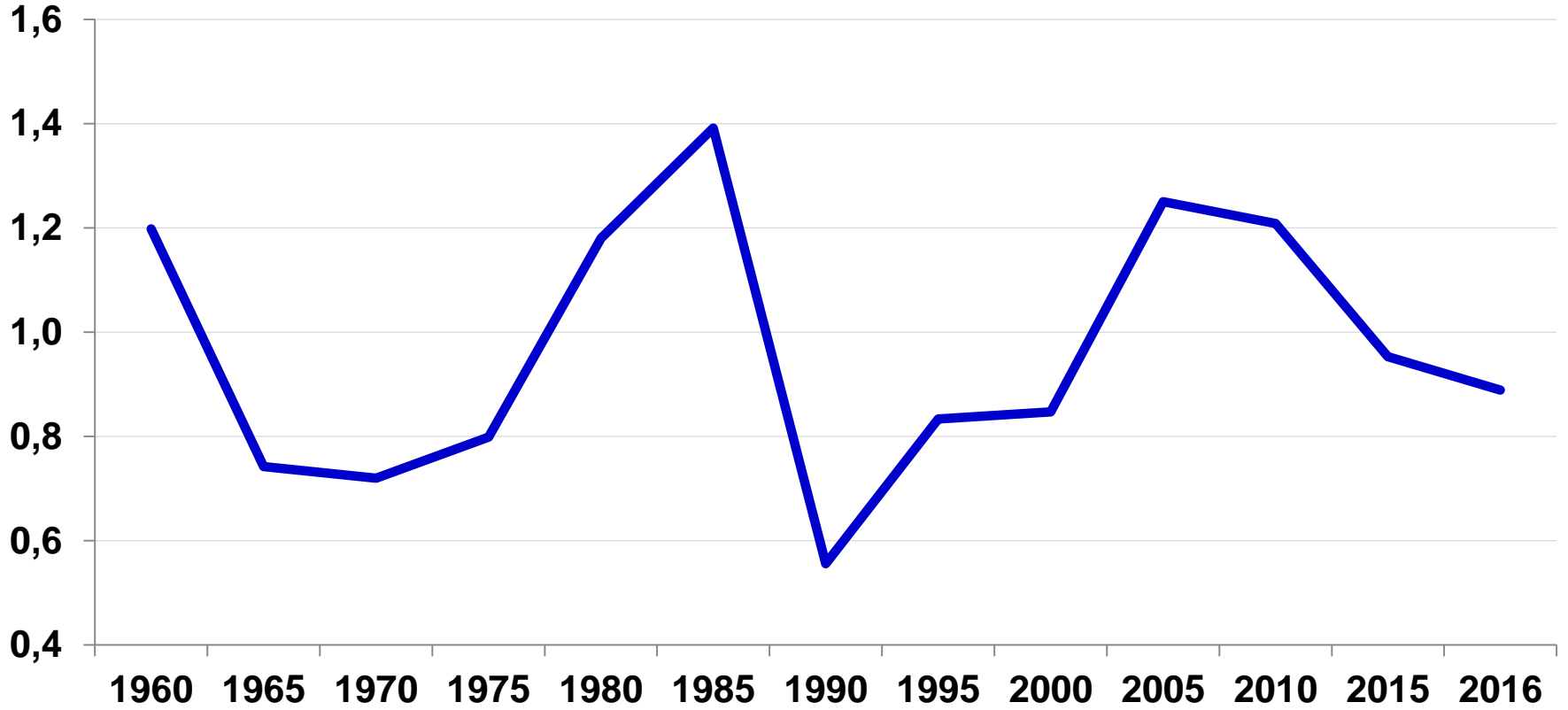
Kaynak: BDDK, TBB

Net Faiz Dışı Gelir / Toplam Aktifler (Yüzde)

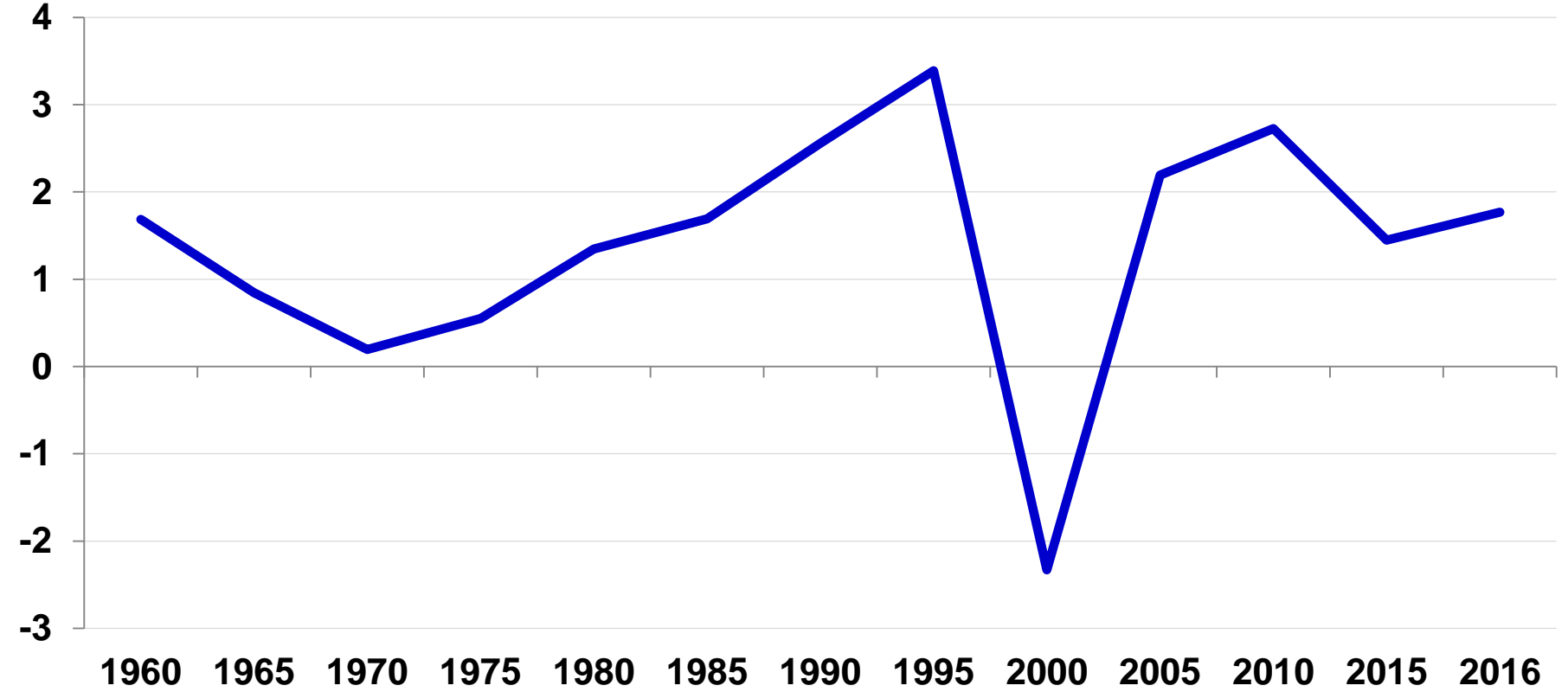
Kaynak: BDDK, TBB

Net Ücret ve Komisyon Gelirleri / Toplam Aktifler (Yüzde)

Kaynak: BDDK, TBB

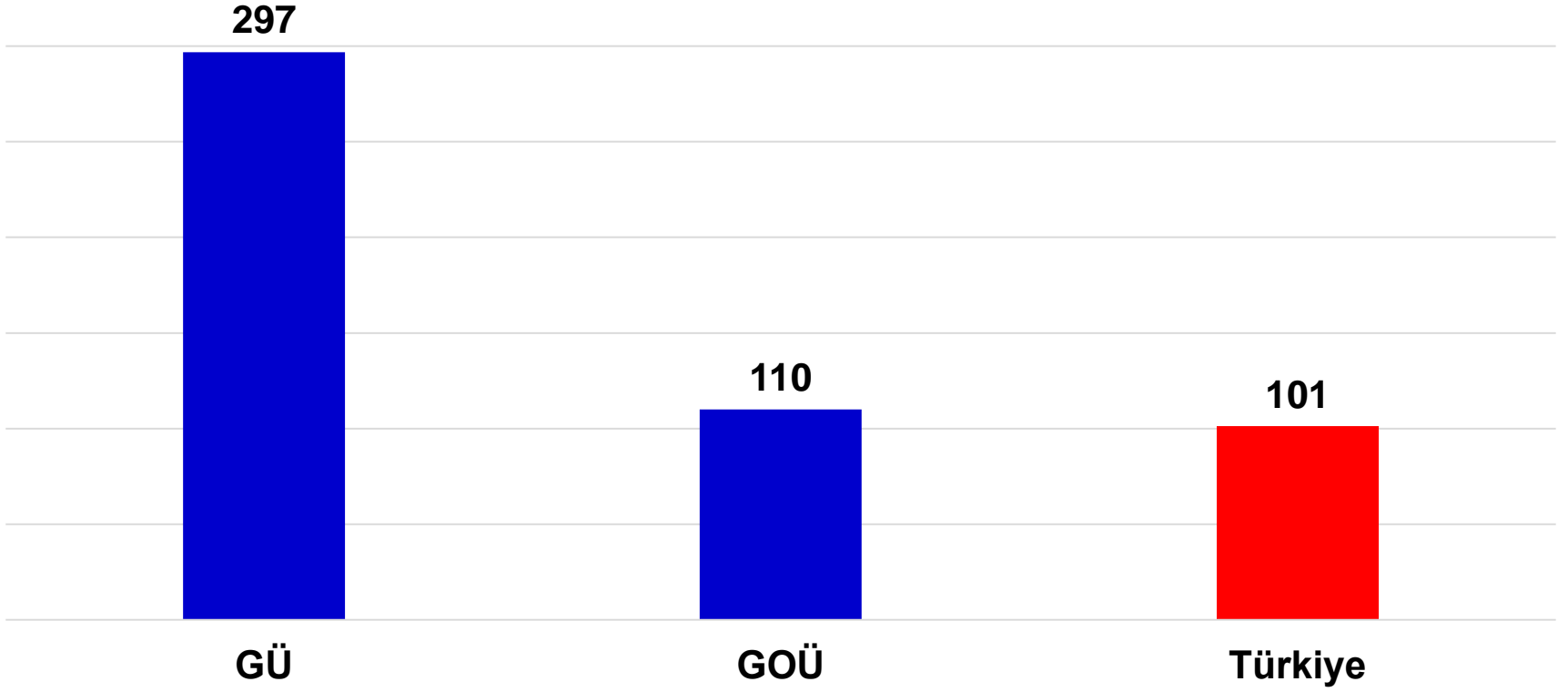
Net Faaliyet Kar (Zarar) / Toplam Aktifler (Yüzde)

Kaynak: BDDK, TBB

Uluslararası Karşılaştırma

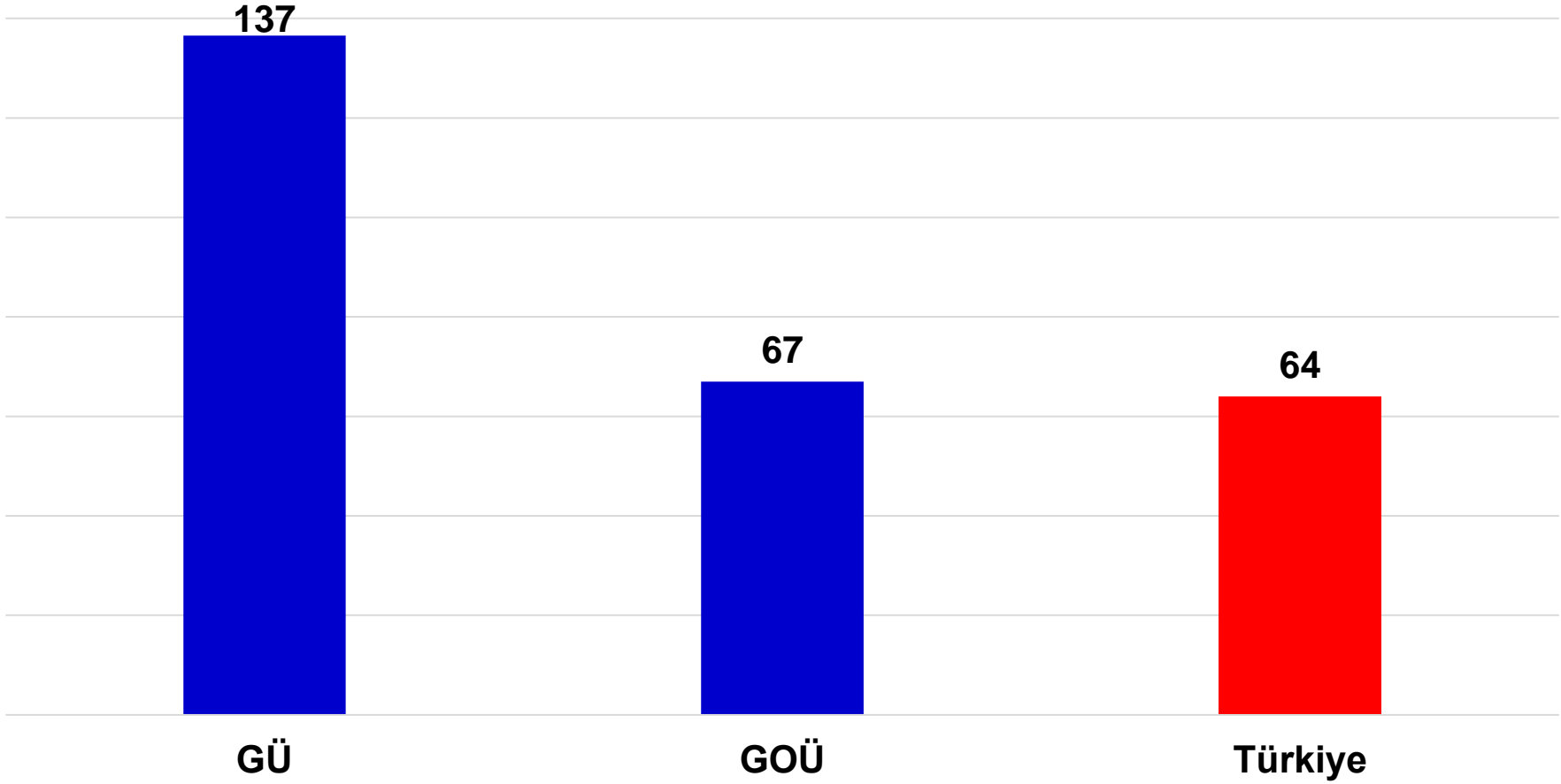
Toplam Aktifler/Gsyh (yüzde)

Kaynak: SNL, BDDK

Kredi / Gsyh (yüzde)

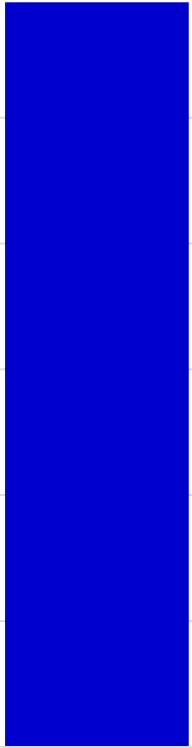
Kaynak: SNL, BDDK

Mevduat/Gsyh (yüzde)

177

GÜ

75

GOÜ

53

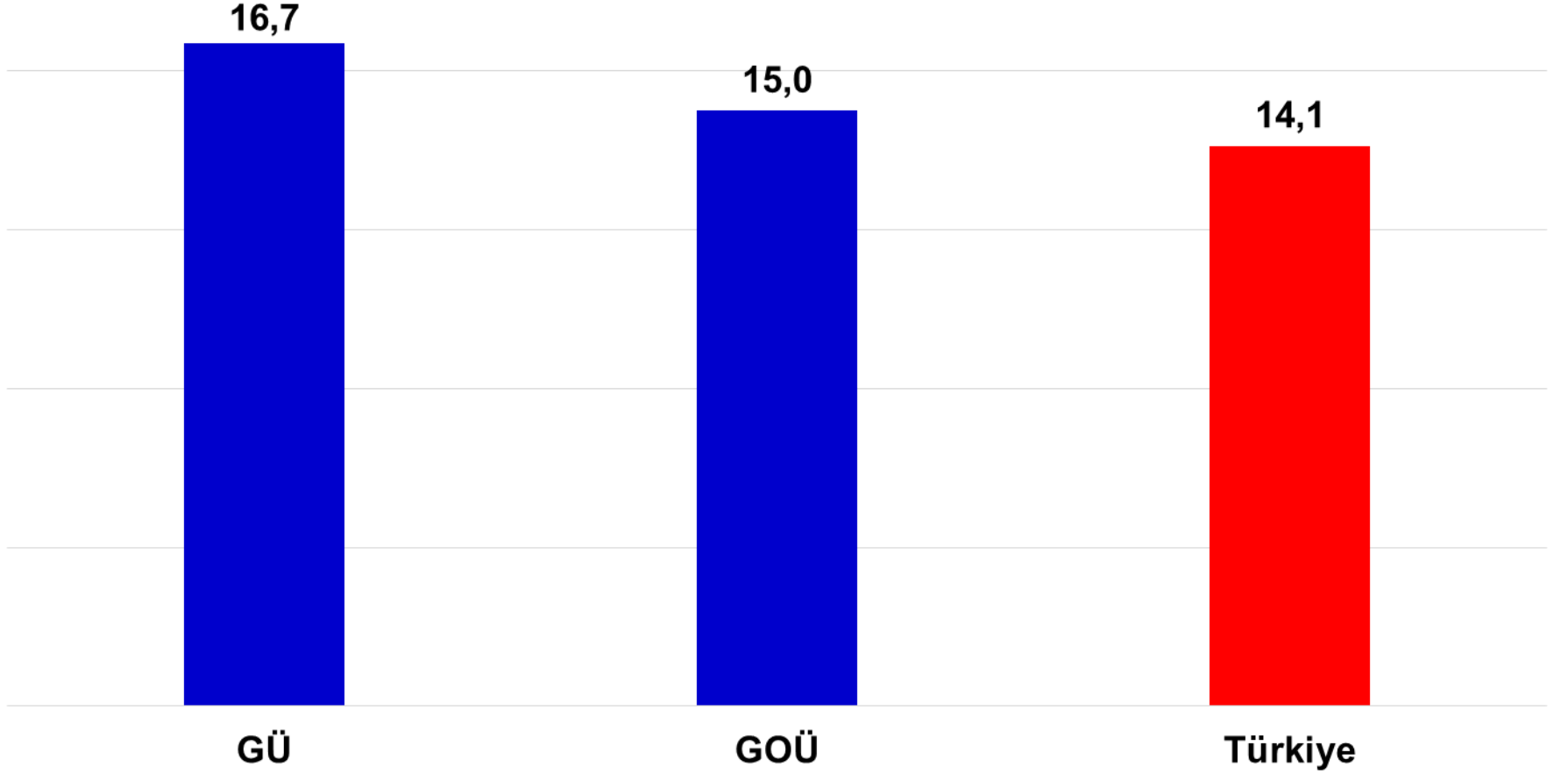

Türkiye

Kaynak: SNL, BDDK

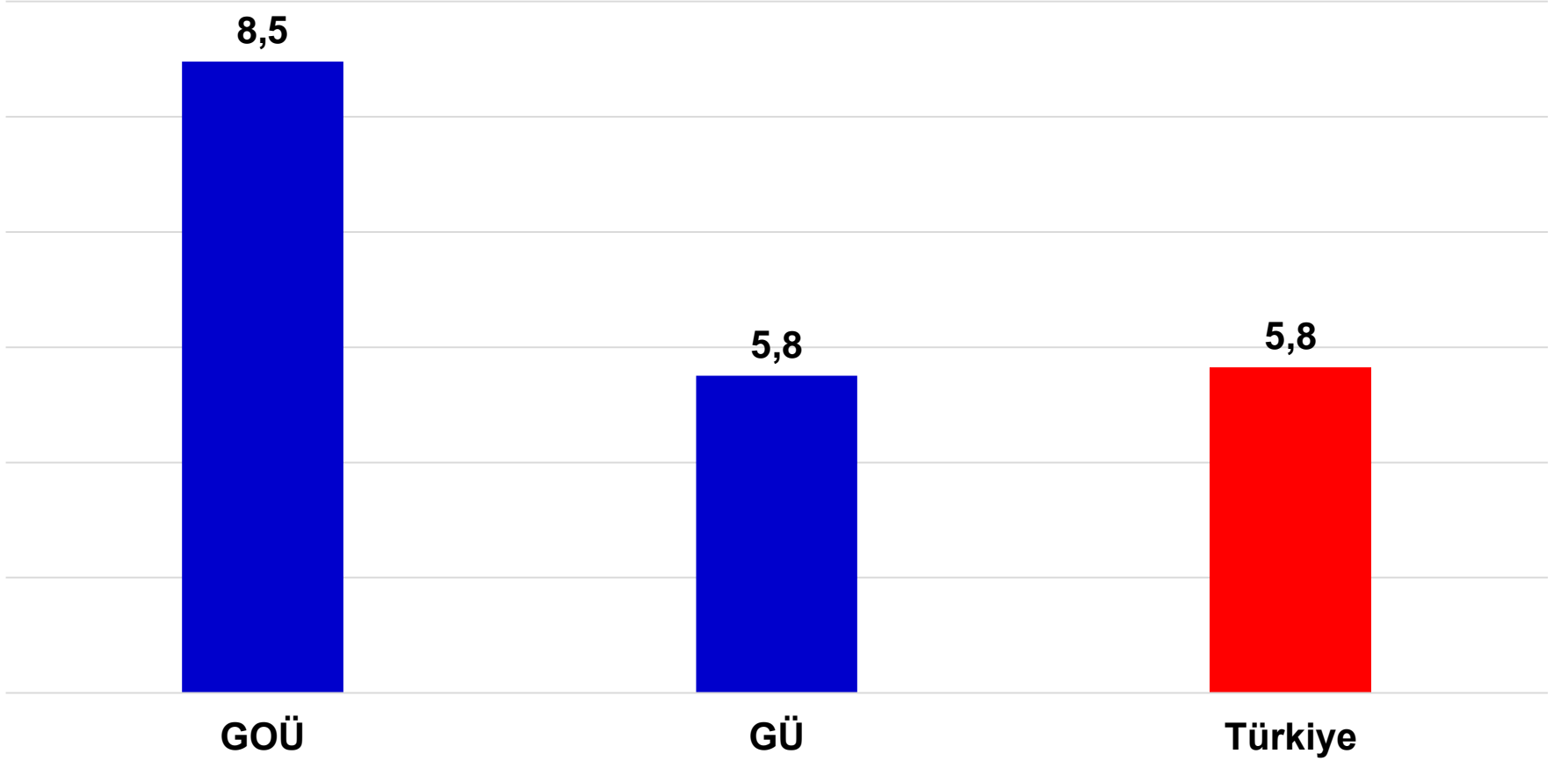
Sermaye Yeterlilik Oranı (yüzde)

Kaynak: SNL, BDDK

Sorunlu Krediler / Toplam Krediler (yüzde)

Kaynak: SNL, BDDK

Açıklamalar

- Net Faiz Geliri: Faiz Gelirleri – Faiz Giderleri
- Serbest Özkaynak: Özkaynak - (Duran Aktifler+Takipteki Alacaklar(net))
- Mevduat Dışı Kaynaklar: Merkez Bankasına Borçlar + Para Piyasalarına Borçlar +Bankalara Borçlar + Repo İşlemlerinden Sağlanan Fonlar + Fonlar + İhraç Edilen Menkul Kıymetler
- Net Faiz Dışı Gelir (Gider) : Net Faaliyet Kar (Zararı) – Net Faiz Gelir (Gideri)
- Net Ücret Komisyon Geliri (Gideri) : Kredilerden Alınan Ücret ve Komisyonlar - Verilen Ücret ve Komisyonlar
- Diğer Aktifler: Nitelikleri itibarıyla ana bilanço kalemlerine kaydedilemeyen varlıklar

Uluslararası karşılaştırmada,

- Ülke seçiminde kişi başı geliri Türkiye'ye yakın gelişmekte olan ülkeler ve gelişmiş ülkeler kullanılmıştır. Seçilen gelişmiş ülkeler, İngiltere, Almanya, Fransa, İtalya ve Japonya'dır. Gelişmekte olan ülkeler ise Türkiye, Brezilya, Meksika, Hindistan, Polonya, Malezya, Rusya ve Güney Afrika'dır. Karşılaştırma 2015 sonu verileriyle yapılmıştır.

GÜ: Gelişmiş ülkeler

GOÜ: Gelişmekte olan ülkeler